• выдаецца са жніўня 1917 г.

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

• кошт 3000 рублёў

3 снежня 1998 г. чацвер, № 234 (23585)

ЗВЯЗДА

ПРЭЗІДЭНТ ПРЫНЯЎ ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРА

2 снежня 1998 г. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэнка прыняў са справаздачай прэм'ер-міністра С.С.Лінга.

С.С.Лінг далажыў кіраўніку дзяржавы аб некаторых аспектах дзейнасці ўрада па вырашэнню перспектыўных і бягучых задач.

Прэм'ер-міністр, у прыватнасці, праінфармаваў прэзідэнта аб канкрэтных напрамках работы з прадпрыемствамі-экспарцёрамі па праграмах імпартазамяшчэння. У ходзе даклада была звернута ўвага на неабходнасць аказання падтрымкі шэрагу прадпрыемстваў прыярытэтнага напрамку, т.з. «лакаматываў эканомікі», уключаючы прадастаўленне ім адпаведных ільгот, аказанне садзейнічання прасоўванню іх прадукцыі на замежных рынках. На думку кіраўніка ўрада, такія крокі будуць садзейнічаць павелічэнню валютных паступленняў у краіну.

Як паведамілі БЕЛТА з прэс-службы прэзідэнта, вялікая ўвага ў справаздачы прэм'ера была ўдзелена таксама інвестыцыйным праграмам, супрацоўніцтву з замежнымі фірмамі, міжнароднымі фінансавымі арганізацыямі. Па гэтаму блоку пытанняў дадзены адпаведныя даручэнні МЗС, Мінэканомікі, МЗЭС.

С.С.Лінг далажыў аб мерах урада, накіраваных на рэалізацыю праграмы энергазберажэння, аб рабоце народнай гаспадаркі ў складаных зімовых умовах, аб мерах урада і аблвыканкамаў па дадатковаму набыццю паліўнага мазуту, вугалю, газу і іншых энерганосьбітаў, аб функцыянаванні цеплаэнергасістэмы.

Прэзідэнтам было ўказана на важнасць далейшай актывізацыі мерапрыемстваў па энергазберажэнню як аднаму з самых галоўных прыярытэтаў у гэтым і наступным годзе.

Прэм'ер-міністр праінфармаваў кіраўніка дзяржавы па шэрагу іншых пытанняў дзейнасці ўрада. С.С.Лінг далажыў таксама аб выніках наведвання ім прадпрыемстваў гандлю, прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Прэзідэнт у цэлым падтрымаў падыходы і напрамкі, па якіх вядзе работу ўрад, даў адпаведныя даручэнні па яе далейшай актывізацыі. Было ўказана на неабходнасць умацавання кантролю за практычным ажыццяўленнем міністэрствамі, ведамствамі, выканаўчай вертыкаллю прынятых рашэнняў, прадаўжэння работы ў працоўных калектывах, з насельніцтвам.

С.С.Лінг далажыў аб ходзе падрыхтоўкі да пасяджэння Выканкама Саюза Беларусі і Расіі, запланаванага на 9 снежня г.г у Мінску, на якім, у прыватнасці, будуць разгледжаны пытанні саюзнага бюджэту на наступны год.

У час сустрэчы абмяркоўваліся таксама кадравыя пытанні.

Прэзідэнт даў шэраг канкрэтных даручэнняў па сутнасці пытанняў, што дакладваліся.

БЕЛТА.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 569

Аб вызваленні У.М.Нічыпаровіча ад пасады Міністра статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь

Вызваліць Нічыпаровіча Уладзіміра Мікалаевіча ад пасады Міністра статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь у сувязі з выхадам у адстаўку (артыкул 22 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб асновах службы ў дзяржаўным апараце»).

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г., г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 570

Аб назначэнні У.І.Зіноўскага Міністрам статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь

1. Назначыць Зіноўскага Уладзіміра Іванавіча Міністрам статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь.

2. У дадатку да Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 студзеня 1997 г. № 57 «Аб зацвярджэнні складу Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь» (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1997 г., № 2, арт. 62; № 14, арт. 496) словы: «Міністр статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь -- Нічыпаровіч Уладзімір Мікалаевіч» замяніць словамі: «Міністр статыстыкі і аналізу Рэспублікі Беларусь -- Зіноўскі Уладзімір Іванавіч».

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г., г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 571

Аб вызваленні І.П.Шаколы ад пасады Міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь

Вызваліць Шаколу Івана Пятровіча ад пасады Міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь у сувязі з пераводам на іншую работу.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г. г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 572

Аб назначэнні Ю.Д.Мароза Міністрам сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь

1. Назначыць Мароза Юрыя Дзмітрыевіча Міністрам сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь.

2. У дадатку да Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 студзеня 1997 г. № 57 «Аб зацвярджэнні складу Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь» (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1997 г., № 2, арт.62; № 14, арт.496; № 33, арт.1043) словы: «Міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь -- Шакола Іван Пятровіч» замяніць словамі: «Міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Рэспублікі Беларусь -- Мароз Юрый Дзмітрыевіч».

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г. г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 573

Аб вызваленні П.П.Пётуха ад пасады старшыні Мінскага аблвыканкама

Вызваліць Пётуха Пятра Пятровіча ад пасады старшыні Мінскага аблвыканкама ў сувязі з пераводам на іншую работу.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г. г.Мінск.

ДЫЯЛОГ УЛАДЫ І ПРАФСАЮЗАЎ БУДЗЕ РЭГУЛЯРНЫМ

Дзейнічаючы ў адпаведнасці з патрабаваннямі кіраўніка дзяржавы ўлічваць інтарэсы простага чалавека пры вырашэнні эканамічных і сацыяльных праблем, кіраўнік Рэспубліканскага штаба пры Прэзідэнце краіны Міхаіл Мясніковіч сустрэўся 1 снежня з кіраўніцтвам Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай і асобных рэспубліканскіх прафсаюзных камітэтаў. У гэтай сустрэчы прыняў таксама ўдзел члены ўрада і праўлення Нацыянальнага банка, прадстаўнікі Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі, шэрагу міністэрстваў і ведамстваў краіны.

У ходзе сустрэчы былі разгледжаны праблемы, звязаныя з забеспячэннем росту аб'ёмаў і павышэння эфектыўнасці вытворчасці, павелічэннем заработнай платы рабочых і служачых, палітыка цэн і некаторыя іншыя пытанні, якія маюць асабліва сацыяльную значнасць. У выніку праведзенай размовы выпрацаваны канкрэтныя рашэнні, якія будуць выкарыстаны ў практычнай дзейнасці дзяржаўных органаў кіравання і прадпрыемстваў, а таксама ўлічаны пры рэалізацыі Генеральнага пагаднення на 1999 год паміж урадам, рэспубліканскімі аб'яднаннямі наймальнікаў і прафсаюзамі і пры выкананні галіновых тарыфных пагадненняў і калектыўных дагавораў.

Дасягнута дамоўленасць, што такая форма абмеркавання і вырашэння асобных пытанняў эканамічнага і сацыяльнага развіцця стане рэгулярнай і будзе садзейнічаць яшчэ больш эфектыўнаму, дэмакратычнаму сацыяльнаму партнёрству ў краіне.

БЕЛТА.

Прафсаюзы бяруць паўзу?

Як стала вядома, запланаваную раней на 2 снежня акцыю пратэсту пяці галіновых прафсаюзаў (абаронная прамысловасці, аўтасельгасмаша, радыёэлектронікі, машпрыбора, а таксама прафсаюза работнікаў Акадэміі навук) вырашана перанесці на пачатак наступнага года.

Учора на сустрэчы з журналістамі гэта рашэнне патлумачыў старшыня прафсаюза радыёэлектроннай прамысловасці Генадзь Фядыніч. Па яго словах, напярэдадні акцыі пратэсту ўраду і прадстаўнікам пяці прафсаюзаў, якія выказалі намер выйсці 2 снежня на вуліцы сталіцы, удалося дасягнуць шэрагу прынцыповых дамоўленасцяў. У прыватнасці, на працягу тыдня ў краіне павінна быць распрацавана новая канцэпцыя заработнай платы, на працягу двух тыдняў адбудуцца сумесныя нарады галіновых міністэрстваў і прафсаюзаў, падчас якіх вырашацца лёс стратных прадпрыемстваў. Таксама ў бліжэйшы час плануецца прыняць рашэнне аб часовым вызваленні канверсійных прадпрыемстваў ад абавязковага продажу валюты, аб адтэрміноўцы выплаты раней запазычанасці за энерганосьбіты, нарэшце, чакаецца перагляд парадку аплаты бальнічных лісткоў.

З улікам усяго гэтага, як паведаміў Генадзь Фядыніч, прафсаюзы мяркуюць адкласці снежаньскія выступленні і даць ураду паўны час на выкананне сваіх абяцанняў. Разам з тым гаворкі аб спыненні акцыі пратэсту пакуль не вядзецца: у выпадку, калі па тых ці іншых прычынах цяперашнія дамоўленасці не будуць выкананы, яна можа распачацца 27 студзеня наступнага года.

Сяргей ГРЫБ.

ДВОЕ З ЗАГІНУЎШЫХ — БЕЛАРУСЫ

29 лістапада каля пасёлка Сцяпное Кізлярскага раёна, дзе нёс службу асобы састаў Мурманскага АМОНа, была абстраляна з засады манеўраная група, якая патрулявала тэрыторыю ўздоўж адміністрацыйнай граніцы.

У выніку загінулі камандзір роты Аляксей Епіфанцаў, намкамроты Сяргей Асцюкевіч, байцы Аляксей Ганчароў і Алег Карначоў, вадзіцель Уладзімір Разнатоўскі. Баец Артур Беразоўскі быў паранены.

Учора расійскае тэлебачанне паведаміла, што двое з загінуўшых — беларусы. Іх пахаванне адбудзецца дома, у Беларусі. У прэс-цэнтры Міністэрства ўнутраных спраў карэспандэнту «Звязды» пацвердзілі праўдзівасць гэтай інфармацыі. Так, двое з загінуўшых — беларусы, яны нарадзіліся тут, але потым выехалі ў Расію, маюць расійскае грамадзянства. Пахаваюць іх дома па патрабаванню сваякоў, якія засталіся ў Беларусі. Прозвішчы нашых суайчыннікаў, якія загінулі ў Дагестане, нам у прэс-цэнтры МУС не назвалі...

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПАДАЗРАЕЦЦА РЭКТАР

У сталіцы рэспублікі ў рэктара аднаго з недзяржаўных інстытутаў узялі падпіску аб нявыездзе. Супраць яго супрацоўнікамі Савецкага РАУС узбуджана крымінальная справа. Як высветлілася, кіраўнік стварыў без адпаведнага дазволу філіял інстытута ў Туркменістане. Следства мяркуе, што з верасня 1996 па красавік 1997 года рэктар атрымаў даход ад філіяла ў суме 2 мільярды рублёў. Іншыя акалічнасці следства трымаюцца ў сакрэце.

Ігар ГРЫШЫН.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 574

Аб назначэнні М.Ф.Дамашкевіча старшынёй Мінскага аблвыканкама

Назначыць Дамашкевіча Мікалая Фёдаравіча старшынёй Мінскага аблвыканкама, вызваліўшы яго ад пасады старшыні Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г. г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 575

Аб назначэнні А.У.Кабякова старшынёй Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь

1. Назначыць Кабякова Андрэя Уладзіміравіча старшынёй Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

2. У дадатку да Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 студзеня 1997 г. № 57 «Аб зацвярджэнні складу Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь» (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1997 г., № 2, арт. 62; № 14, арт 496) словы: «Старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь -- Дамашкевіч Мікалай Фёдаравіч» замяніць словамі: «Старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь -- Кабякоў Андрэй Уладзіміравіч».

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г. г.Мінск.

РАСПАРАДЖЭННЕ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 336РП

Аб аб'яўленні Падзякі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь П.П.Пётуху

За шматгадовую плённую працу ў органах дзяржаўнага кіравання аб'явіць Падзяку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь старшыні Мінскага аблвыканкама Пётуху Пятру Пятровічу.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

2 снежня 1998 г. г.Мінск.

УВАГА: «ПРАМАЯ ЛІНІЯ»

На пытанні чытачоў «Звязды» адкажа міністр сацыяльнай абароны Вольга Браніславаўна ДАРГЕЛЬ

Размова адбудзецца 9 снежня з 11 да 12 гадзін па рэдакцыйных тэлефонах: (8-017) 232-38-21, 232-38-92. Папярэднія званкі прымаюцца па тэлефоне (8-017) 268-27-57. Адрас для пісьмовых зваротаў: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».

Вячаслаў БУРСКІ, генеральны дырэктар БелОМА:

«Мы разумеем, што выпуск абароннай прадукцыі — гэта захаванне і развіццё высокіх тэхналогій, на базе якіх павінна асвойвацца і выпрацоўвацца «мірная» канкурэнтаздольная прадукцыя»

Вы не ведаеце, што такое БелОМА?

Яшчэ зусім нядаўна гэта было закрытае прадпрыемства, якое працавала на ваенна-прамысловы комплекс усяго Савецкага Саюза. Нават завадчане тады не ўсе бачылі гатовую прадукцыю. Дарэчы, важна адзначыць, што самую развітую аптычную прамысловасць у той час мелі толькі ЗША, Японія, Германія і СССР. З развалам Саюза такой прамысловасцю стала валодаць Беларусь, якую ў гэтым плане добра прадстаўляе БелОМА. Непрадуманасць канверсіі, як паказала жыццё, затармазіла развіццё прадпрыемства, на якім удзельная вага ваеннай прадукцыі складала каля 70 працэнтаў. Асноўнымі спажыўцамі оптыкі з'яўляюцца бюджэтныя сфера (армія, міліцыя, ахова здароўя, адукацыя), а таксама насельніцтва. Таму, калі назіраецца дэфіцыт бюджэту, які дае магчымасць канцэнтрацыі значнай яго колькасці на развіцце галіны, калі прадпрыемствы і людзі думаюць толькі аб сваім выжыванні, цяжка стала працаваць на перспектыву.

Жыццё прымусіла вучыцца, пазнаваць азы рынкавых адносінаў, шукаць на рынку сваю нішу. Рабіць гэта было сапраўды няпроста. Практычна з нуля стваралася маркетынгавая служба, асвойваўся гандаль, у тым ліку і знешні. Але літаральна зусім за кароткі тэрмін БелОМА стала прыкладам для іншых у вырашэнні гэтых праблем. Успамінаю адну прэс-канферэнцыю, на якой міністр знешнеэканамічных сувязяў Міхаіл Марыніч адзначыў, што на Беларускім оптыка-механічным аб'яднанні добра разумеюць маркетынг, таму і з'яўляецца яно адным з лепшых экспарцёраў навукаёмістай прадукцыі. У пошуках новых рынкаў збыту, нягледзячы на сціплыя магчымасці, спецыялісты прадпрыемства імкнуліся ўдзельнічаць у міжнародных выстаўках, якія праходзілі ў Еўропе, Азіі, Афрыцы, на Блізкім Усходзе, у Паўночнай і Цэнтральнай Амерыцы. Раней марка БелОМА была вядома толькі па малой частцы прадукцыі, а цяпер, калі знята «жалезная заслона», прадпрыемства наведалі шматлікія замежныя дэлегацыі з усіх кантынентаў. Для многіх з іх былі сюрпрызам яго прадукцыя і патэнцыял. Сёння тут ганарацца, што змаглі выйграць шэраг міжнародных тэндэраў з удзелам перадавых заходніх краін, у тым ліку і на новыя распрацоўкі, і пастаўляюць сваю спецыфічную прадукцыю ў краіны далёкага замежжа — Германію, ЗША, Англію, Швецыю, Ізраіль. І як пацвярджэнне таму, што калектыў БелОМА эфектыўна працуе ў рынкавых умовах, перамога генеральнага дырэктара аб'яднання Вячаслава Аляксандравіча Бурскага ў конкурсе «СНД: дырэктар года», арганізаваным пры падтрымцы ўрадаў краін Садружнасці і Міжпарламенцкай Асамблеі краін СНД. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, заслужаны работнік прамысловасці Рэспублікі Беларусь, кандыдат тэхнічных навук Вячаслаў Бурскі на БелОМА прайшоў шлях ад інжынера да генеральнага дырэктара. Застаючыся ў такой архіскладанай эканамічнай сітуацыі на плаву, кіраўнік аб'яднання, тым не менш, імкнецца аб'ектыўна ацаніць поспехі калектыву.

— У складаны пераломны перыяд нам сапраўды ўдалося выстаяць, хоць і з вялікімі цяжкасцямі, — **гаворыць Вячаслаў Бурскі.** *— Галоўнае, што мы збераглі і захавалі высокатэхналагічную вытворчасць, высокай кваліфікацыі і прафесіяналізму інжынерна-тэхнічныя і рабочыя кадры. Гэта, у сваю чаргу, дазволіла рацыянальна выкарыстаць старыя напрацоўкі і на іх аснове весці шырокі пошук новых вырабаў, у тым ліку нетрадыцыйнага накірунку, удзельная вага якіх сёння ўжо перавышае 40 працэнтаў. Дзякуючы добра прадуманай, выверанай рэструктурызацыі аб'яднання мы змаглі выкарыстаць розныя формы супрацоўніцтва з замежнымі партнёрамі — ад пастаўкі гатовых вырабаў да праектавання і вытворчасці вырабаў па тэхнічнаму заданню заказчыкаў з далёкага замежжа. Сёння палова нашага калектыву працуе на заказы менавіта для далёкага замежжа, куды накіроўваецца больш за 50 працэнтаў нашай прадукцыі (у 1991 годзе ўдзельная вага экспарту складала ўсяго 4 працэнты). Больш як 500 чалавек працуюць на сумесных прадпрыемствах.*

У свой час мы ствараліся як універсальнае прадпрыемства: у нас ёсць свая электратэхніка і электроніка, вытворчасць ліцця дэталяў з розных металаў і пластмас, інструментальная вытворчасць і драваапрацоўка. У нашых тэхналагічных ланцужках дастаткова ўстаноўлена нямецкага, аўстрыйскага, італьянскага і японскага абсталявання.

(Заканчэнне на 4-5 стар.)

АФІЦЫЙНА

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 562
Аб святкаванні 80-годдзя з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

У сувязі з маючым адбыцца 1 студзеня 1999 г. 80-гадовым юбілеем з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі *пастанаўляю:*

1. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь:

утварыць Рэспубліканскі арганізацыйны камітэт па падрыхтоўцы і правядзенню ўрачыстых мерапрыемстваў, прысвечаных 80-годдзю з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі;

вызначыць крыніцы фінансавання расходаў на падрыхтоўку і правядзенне гэтых мерапрыемстваў.

2. Арганізацыйнаму камітэту зацвердзіць план урачыстых мерапрыемстваў, прысвечаных святкаванню 80-годдзя з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

3. Міністэрствам, іншым рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання, мясцовым выканаўчым і распарадчым органам аказваць садзейнічанне Рэспубліканскаму арганізацыйнаму камітэту па падрыхтоўцы і правядзенню ўрачыстых мерапрыемстваў, прысвечаных 80-годдзю з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

1 снежня 1998 г., г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 563
Аб аб'яднанні раёнаў і гарадоў абласнога падпарадкавання, якія маюць агульны адміністрацыйны цэнтр, у адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку

У мэтах удасканалення сістэмы дзяржаўнага кіравання, а таксама па прадстаўленню Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь з улікам думкі насельніцтва і са згоды Саветаў дэпутатаў адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак *пастанаўляю:*

1. Аб'яднаць наступныя раёны і гарады абласнога падпарадкавання, якія маюць агульны адміністрацыйны цэнтр:

Вілейскі раён і горад Вілейку ў адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку — Вілейскі раён з адміністрацыйным цэнтрам горад Вілейка;

Ваўкавыскі раён і горад Ваўкавыск у адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку — Ваўкавыскі раён з адміністрацыйным цэнтрам горад Ваўкавыск;

Горацкі раён і горад Горкі ў адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку — Горацкі раён з адміністрацыйным цэнтрам горад Горкі;

Калінкавіцкі раён і горад Калінкавічы ў адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку — Калінкавіцкі раён з адміністрацыйным цэнтрам горад Калінкавічы;

Асіповіцкі раён і горад Асіповічы ў адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку — Асіповіцкі раён з адміністрацыйным цэнтрам горад Асіповічы;

Рагачоўскі раён і горад Рагачоў у адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку — Рагачоўскі раён з адміністрацыйным цэнтрам горад Рагачоў.

Аб'яднанне гэтых раёнаў і гарадоў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з палажэннем аб парадку вырашэння пытанняў, звязаных з аб'яднаннем аднайменных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, якія маюць агульны адміністрацыйны цэнтр, зацверджаным Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 29 верасня 1998 г. № 468 (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1998 г., № 28, арт.713).

2. Гомельскаму, Гродзенскаму, Мінскаму і Магілёўскаму аблвыканкамам прыняць меры па выкананню гэтага Указа і ў месячны тэрмін з дня ўвядзення яго ў дзеянне вызначыць структуру і штатную колькасць наваствораных райвыканкамаў для забеспячэння эфектыўнага кіравання раённай і гарадской гаспадаркай.

3. Гэты Указ уводзіцца ў дзеянне з дня яго падпісання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

1 снежня 1998 г., г.Мінск.

ПРЭМ'ЕР-МІНІСТР НАВЕДАЎ ЧЭРВЕНЬСКІ РАЁН

Прэм'ер-міністр Сяргей Лінг 1 снежня працягваў знаёміцца са становішчам спраў у сельскай гаспадарцы і гандлі Мінскай вобласці. Ён пабываў на шэрагу жывёлагадоўчых фермаў і ў магазінах Чэрвеньскага раёна.

Вялікіх правалаў у рабоце сялян і гандлі, паводле ацэнкі Сяргея Лінга, няма. Аднак кіраўнік урада пры наведванні калгаса «Беларусь» крытыкаваў утрыманне малочнага статка ў гэтай гаспадарцы. Парушэнне тэхналагічнасці прывяло тут да нізкай таварнасці малака і да няправільнага ўтрымання маладняку. Такія рэчы недапушчальныя, адзначыў прэм'ер-міністр. У цэлым у Мінскай вобласці дзякуючы Мінгарвыканкаму знайшлі прымальнае рашэнне, як падтрымаць сельскіх таваравытворцаў. За кошт гарадскога бюджэту мэтанакіравана будзе выдзелены 50-мільярдны аванс для пастаўкі малочных прадуктаў сталіцы рэспублікі.

БЕЛТА.

У Камітэце Дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь

У сувязі з даручэннем Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнкі 2 снежня 1998 года адбылося чарговае пасяджэнне калегіі Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь, на якім разгледжаны вынікі праверкі арганізацыі работы па ацэнцы і рэалізацыі вернутай у даход дзяржавы маёмасці.

Калегія адзначыла нездавальняючы стан ацэнкі і рэалізацыі канфіскаванай маёмасці і выканання адпаведнага распараджэння кіраўніка дзяржавы ад 4 чэрвеня 1998 года № 130рп.

Прычынамі недахопаў у рабоце з канфіскаванай маёмасцю з'явіліся фармалізм і валакіта ў дзейнасці камісій па арганізацыі ўліку, захоўвання, ацэнкі і рэалізацыі маёмасці, вернутай у даход дзяржавы, пры Мінскім гарвыканкаме і адміністрацыі Фрунзенскага і Першамайскага раёнаў г. Мінска, Мінскім райвыканкаме, Гродзенскім абласным і гарадскім выканкамах, Бераставіцкім і Воранаўскім райвыканкамах, работа якіх па разглядаемаму пытанню прызнана нездавальняючай.

Адмоўна адбіваецца на становішчы спраў і недастатковая прапрацоўка Дзяржаўным мытным камітэтам нарматыўных дакументаў па пытаннях захоўвання і складзіравання затрыманай маёмасці да яе перадачы на рэалізацыю.

Калегія даручыла Мінгарвыканкаму, Мінскаму і Гродзенскаму аблвыканкамам разгледзець пытанне аб адказнасці старшынь камісій па арганізацыі ўліку, захоўвання і рэалізацыі вернутай у даход дзяржавы маёмасці і патрабавала ў месячны тэрмін ажыццявіць неабходныя мерапрыемствы па поўнай ацэнцы вернутай у даход дзяржавы маёмасці, якая знаходзіцца ў камісіях, і перадачы яе на рэалізацыю.

Дзяржаўнаму мытнаму камітэту Рэспублікі Беларусь даручана перагледзець існуючае Палажэнне аб парадку ўліку, захоўвання, ацэнкі і рэалізацыі рэчаў, затрыманых мытнымі органамі, канфіскаваных па справах аб адміністрацыйных мытных парушэннях.

Мінскай рэгіянальнай мытні даручана спагнаць з вінаватых асоб кошт выяўленай пры праверцы нехапаючай маёмасці.

Вызначаны і іншыя канкрэтныя меры па наводзенню парадку ў пытаннях арганізацыі ўліку, захоўвання, ацэнкі і рэалізацыі маёмасці, вернутай у даход дзяржавы.

Аддзел сацыяльна-эканамічнага аналізу Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА:
«ТОЛЬКІ ТОЙ, ХТО НЕ ЖАДАЕ ДАБРА СВАЙМУ НАРОДУ, МОЖА СПЕКУЛЯВАЦЬ НА ЧАСОВЫХ ЦЯЖКАСЦЯХ»

На адной з нядаўніх нарад прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка паведаміў, што збіраецца наведаць Мінскі трактарны завод. У яго ўзнікла неабходнасць даведацца, як працуе адно з буйнейшых прадпрыемстваў краіны і што думаюць яго працаўнікі аб ім як кіраўніку дзяржавы, аб палітыцы, якую ён праводзіць, і становішчы ў грамадстве і жыцці наогул.

І вось гэты візіт адбыўся. 1 снежня апоўдні прэзідэнцкі картэж спыніўся ля галоўнай прахадной завода. Тут высокага госця, а таксама першага намесніка кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзіміра Русакевіча, намесніка прэм'ер-міністра Валерыя Кокарава, старшыню Мінгарвыканкама Уладзіміра Ярмошына, міністраў, іншых афіцыйных асоб, якія яго суправаджалі, гасцінна сустракаў генеральны дырэктар МТЗ Міхаіл Лявонаў.

Аляксандр Лукашэнка азнаёміўся з шэрагам заводскіх аб'ектаў вытворчага і сацыяльнага прызначэння. У памяшканні корпуса зборкі трактароў адбылася яго сустрэча і больш чым двухгадзінная размова з рабочымі, інжынерна-тэхнічнымі работнікамі, прадстаўнікамі прафсаюзаў, у тым ліку і тых, што называюць сябе свабоднымі.

Сустрэчу адкрыў генеральны дырэктар МТЗ Міхаіл Лявонаў. Ён расказаў аб поспехах прадпрыемства і аб тых цяжкасцях, якія перажывае цяпер гэты гігант айчыннай прамысловасці. Паводле слоў кіраўніка, прадпрыемства ў асноўным паспяхова справілася з вытворчай праграмай дзесяці месяцаў гэтага года. Нягледзячы на аб'ектыўныя цяжкасці, калектыў завода імкнецца да нарошчвання аб'ёмаў вытворчасці і паляпшэння якасці сваёй прадукцыі. Гэта напрамую адбіваецца на вырашэнні многіх пытанняў сацыяльна-бытавога плана. Пры падтрымцы дзяржавы завадчане будуюць 1000 кватэр. У кастрычніку сярэднямесячная заработная плата па аб'яднанню склала 7 мільёнаў 900 тысяч рублёў. Гэтыя і іншыя факты гавораць аб тым, што ў цэлым прадпрыемства развіваецца стабільна і ўпэўнена.

Разам з тым, адзначыў Міхаіл Лявонаў, не абыходзіцца і без праблем. Трактарабудаўнікам неабходна больш упэўнена нарошчваць свой экспартны патэнцыял, больш актыўна асвойваць новыя рынкі збыту прадукцыі, больш настойліва працаваць над паляпшэннем яе якасці, павышэннем канкурэнтаздольнасці.

У ходзе сустрэчы прэзідэнта краіны з прадстаўнікамі працоўнага калектыву ад імя завадчан выступілі рабочы Валянцін Мінько, старшыня прафкама кавальскага цэха Яўген Пашэрснік, ветэраны прадпрыемства. Усе яны гаварылі аб сваіх асабістых і грамадскіх праблемах, якія хацелі б вырашыць пры падтрымцы кіраўніка дзяржавы.

У сваю чаргу Аляксандр Лукашэнка ахарактарызаваў сітуацыю ў краіне, адказаў на зададзеныя пытанні. Беларусам пакуль што цяжка прабіцца на заходні рынак, адзначыў ён. Таму прыярытэтам для нас на бліжэйшы час павінен стаць перш за ўсё расійскі напрамак з адначасовым асваеннем заходніх каналаў збыту прадукцыі. Трактарабудаўнікам, падкрэсліў прэзідэнт, неабходна больш настойліва працаваць над якасцю сваёй прадукцыі. Марка МТЗ павінна быць канкурэнтаздольнай на ўсіх кантынентах.

Кіраўнік дзяржавы паведаміў, што ён і ўрад падумаюць аб тым, як падтрымаць завод і яго калектыў. Аляксандр Лукашэнка згодны з прапановай Міхаіла Лявонава аб перадачы прадпрыемству трох-чатырох свінагадоўчых комплексаў. Ён таксама падкрэсліў, што ў гэтай няпростай жыццёвай сітуацыі ні ў якім разе нельга дапусціць звальнення рабочых.

Знаходзячыся на трактарным заводзе, Аляксандр Лукашэнка зрабіў заяву наконт плануемых свабоднымі прафсаюзамі масавых выступленняў працоўных калектываў. Прэзідэнт сказаў, што толькі той, хто не жадае дабра свайму народу, можа спекуляваць на часовых цяжкасцях і ўсяляк падаграваць і без таго няпростую абстаноўку. У той жа час, падкрэсліў кіраўнік дзяржавы, ён не прымае націску і дыктату з чыйго б там ні было боку. Таму тым, хто спрабуе разгайдаць лодку і атрымаць пры гэтым жаданыя палітычныя дывідэнды, варта было б падумаць аб выніках, перш чым гэта рабіць, лічыць Аляксандр Лукашэнка.

Міхаіл Лявонаў падзякаваў кіраўніку дзяржавы за ўвагу, якую ён аказвае заводу і яго калектыву, і запэўніў, што прадпрыемства будзе дастойна прадстаўляць марку МТЗ.

Алег ШВЕДАЎ, БЕЛТА.

ДЭКРЭТ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 21
АБ МЕРАХ ПА ЎПАРАДКАВАННЮ ІГРАЛЬНАГА БІЗНЕСУ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

У мэтах упарадкавання ігральнага бізнесу ў Рэспубліцы Беларусь і ў адпаведнасці з часткай трэцяй артыкула 101 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь *пастанаўляю:*

1. Устанавіць, што:

1.1. юрыдычныя асобы і прадпрымальнікі, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць без утварэння юрыдычнай асобы, маюць права займацца ігральным бізнесам толькі на аснове спецыяльнага дазволу (ліцэнзіі), выдадзенага ім у адпаведнасці з заканадаўствам;

1.2. парадак ажыццяўлення ігральнага бізнесу вызначаецца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь;

1.3. выкарыстоўваемыя ў гэтым Дэкрэце паняцці азначаюць наступнае:

ігральны бізнес — дзейнасць, накіраваная на атрыманне ігральнай установай даходу ў выглядзе выйгрышу, платы за арганізацыю, правядзенне або ўдзел у азартных гульнях, заклад, арганізацыі таталізатара;

ігральная ўстанова — месца (казіно, таталізатар, букмекерская кантора, зала ігравых аўтаматаў, іншыя ігральныя месцы), дзе праводзяцца азартныя гульні і (або) прымаюцца стаўкі на азартныя гульні, заклад;

азартная гульня — заснаванае на рызыцы і заключанае паміж дзвюма або некалькімі асобамі, як фізічнымі, так і юрыдычнымі, па правілах, устаноўленых ігральнай установай, пагадненне аб выйгрышы, зыход якога залежыць ад абставінаў, на наступленне якіх бакі маюць магчымасць аказваць уздзеянне;

заклад — заснаванае на рызыцы і заключанае паміж дзвюма або некалькімі асобамі, як фізічнымі, так і юрыдычнымі, пагадненне аб выйгрышы, зыход якога залежыць ад абставінаў, адносна якіх невядома, наступяць яны або не;

таталізатар — ігральная ўстанова, дзе праводзяцца азартныя гульні, у якіх удзельнікі робяць папярэдні прагноз (ідуць у заклад) на магчымы варыянт ігравой, спартыўнай або іншай сацыяльна значнай сітуацыі, дзе выйгрыш залежыць ад частковага або поўнага супадзення прагнозу з наступіўшымі рэальнымі, дакументальна пацверджанымі фактамі;

ігравы стол — спецыяльна абсталяваае месца, прызначанае для правядзення азартных гульняў з любым відам выйгрышу, у якіх ігральная ўстанова праз сваіх прадстаўнікоў удзельнічае як бок або як арганізатар і (або) назіральнік;

ігравы аўтамат — спецыяльнае абсталяванне (механічнае, электрычнае, электроннае, іншае тэхнічнае абсталяванне), якое ўстаноўлена ў ігральнай установе і выкарыстоўваецца для правядзення азартных гульняў з грашовым (матэрыяльным) выйгрышам без непасрэднага ўдзелу ў названых гульнях прадстаўнікоў ігральнай установы;

ігравое абсталяванне — ігравы стол, ігравы аўтамат, іншае абсталяванне, якое прымяняецца для арганізацыі і правядзення азартнай гульні;

касы таталізатара, букмекерскай канторы — спецыяльна абсталяванае месца, дзе ўлічваецца агульная сума ставак і вызначаецца сума выйгрышу, якая падлягае выплаце ў адпаведнасці з заключаным закладам;

1.4. ігравое абсталяванне, якое вырабляецца ў Рэспубліцы Беларусь або ўвозіцца на тэрыторыю Рэспублікі Беларусь, падлягае абавязковай сертыфікацыі і тэхнічнаму абслугоўванню ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Выкарыстанне ігравога абсталявання, якое не мае сертыфіката і дагавора на яго тэхнічнае абслугоўванне, забараняецца.

2. Устанавіць падатак на ігральны бізнес (далей — падатак).

Плацельшчыкамі падатку з'яўляюцца юрыдычныя асобы і прадпрымальнікі, што ажыццяўляюць сваю дзейнасць без утварэння юрыдычнай асобы (далей — плацельшчыкі), якія займаюцца ігральным бізнесам.

Плацельшчыкі ў частцы даходаў, атрыманых ад названай дзейнасці, не выплачваюць падатак на прыбытак, падатак на дабаўленую вартасць (за выключэннем падатку на дабаўленую вартасць, які бярэцца пры ўвозе тавараў на мытную тэрыторыю Рэспублікі Беларусь), адлічэнні сродкаў карыстальнікамі аўтамабільных дарог, адлічэнні ў рэспубліканскі фонд падтрымкі вытворцаў сельскагаспадарчай прадукцыі і прадуктаў харчавання, адлічэнні ў мэтавыя бюджэтныя фонды мясцовых Саветаў дэпутатаў для фінансавання расходаў на ўтрыманне ведамаснага жыллёвага фонду, збор за паслугі казіно, падаходны падатак (для прадпрымальнікаў, якія ажыццяўляюць сваю дзейнасць без утварэння юрыдычнай асобы).

Плацельшчыкі абавязаны весці раздзельны ўлік даходаў і расходаў па кожнаму з відаў аб'ектаў падаткаабкладання.

Пры ажыццяўленні іншых відаў дзейнасці, якія не адносяцца да ігральнага бізнесу, плацельшчыкі абавязаны весці раздзельны ўлік даходаў і расходаў і выплачваць па гэтых відах дзейнасці падаткі, зборы і іншыя абавязковыя плацяжы ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Аб'ектамі падаткаабкладання з'яўляюцца: ігравыя сталы; ігравыя аўтаматы; касы таталізатараў; касы букмекерскіх кантор.

Агульная колькасць аб'ектаў падаткаабкладання кожнага віду падлягае абавязковай рэгістрацыі па пісьмовай заяве плацельшчыка ў падатковых органах да моманту іх устаноўкі (выкарыстання) з абавязковай выдачай пасведчання аб рэгістрацыі.

Рэгістрацыя ў падатковых органах аб'ектаў падаткаабкладання праводзіцца толькі пры наяўнасці ў плацельшчыкаў спецыяльнага дазволу (ліцэнзіі) на займанне ігральным бізнесам, а таксама сертыфікатаў і дагавораў на тэхнічнае абслугоўванне названых аб'ектаў.

Натарыяльна засведчаная копія пасведчання аб рэгістрацыі агульнай колькасці аб'ектаў падаткаабкладання кожнага віду павінна захоўвацца па месцы знаходжання названых аб'ектаў.

Змяненне ў ігральнай установе агульнай колькасці аб'ектаў падаткаабкладання кожнага віду дазваляецца толькі пасля рэгістрацыі аб'ектаў ігральнага бізнесу ў падатковых органах. Падатковыя органы на працягу 5 рабочых дзён з даты атрымання пісьмовай заявы плацельшчыка аб змяненні агульнай колькасці аб'ектаў падаткаабкладання кожнага віду абавязаны выдаць пасведчанне аб рэгістрацыі, забраўшы раней выдадзенае.

Устаноўка (выкарыстанне) у ігральнай установе аб'ектаў падаткаабкладання, не зарэгістраваных у падатковых органах, забараняецца. Парушэнне гэтага патрабавання з'яўляецца падставай для анулявання ліцэнзіі на займанне ігральным бізнесам.

Стаўкі падатку ў фіксаваным памеры, кратным мінімальнай заработнай плаце, устанаўліваюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь па ўзгадненню з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь.

Парадак вылічэння і тэрміны выплаты падатку вызначаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Адказнасць за правільнасць вылічэння, своечасовасць і паўнату выплаты падатку ўстанаўліваецца ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб падатках і зборах, якія бяруцца ў бюджэт Рэспублікі Беларусь».

3. Спецыяльныя дазволы (ліцэнзіі) на займанне ігральным бізнесам выдаюцца Міністэрствам спорту і турызму.

4. Устанавіць, што арганізацыя і правядзенне забароненых азартных гульняў, займанне ігральным бізнесам без спецыяльнага дазволу (ліцэнзіі), а таксама парушэнне ўстаноўленага парадку сертыфікацыі, тэхнічнага абслугоўвання ігравога абсталявання, рэгістрацыя аб'ектаў падаткаабкладання ў падатковых органах, непрад'яўленне пасведчання (натарыяльна засведчанай копіі пасведчання) аб рэгістрацыі аб'ектаў падаткаабкладання юрыдычнымі і фізічнымі асобамі — цягне накладанне штрафу ў памеры ад 20 да 500 мінімальных заработных плат з канфіскацыяй ігравога абсталявання, а таксама грошай, рэчаў і іншых каштоўнасцяў, якія з'яўляюцца стаўкай у гульні.

Пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях, прадугледжаных гэтым пунктам, маюць права складаць упаўнаважаныя на тое службовыя асобы органаў Камітэта дзяржаўнага кантролю, унутраных спраў, фінансавых расследаванняў, падатковых органаў. Справы аб такіх правапарушэннях разглядаюцца ва ўстаноўленым парадку судамі.

5. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь у двухмесячны тэрмін:

5.1. распрацаваць і прадставіць для зацвярджэння Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь парадак ажыццяўлення ігральнага бізнесу, а таксама пералік азартных гульняў, арганізацыя і правядзенне якіх на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь забаронена;

5.2. зацвердзіць Палажэнне аб ліцэнзаванні ігральнага бізнесу;

5.3. вызначыць:

парадак сертыфікацыі і тэхнічнага абслугоўвання ігральнага абсталявання;

парадак вылічэння, тэрміны выплаты, стаўкі падатку на ігральны бізнес, прадугледзеўшы прымяненне каэфіцыентаў, якія павышаюцца, да ставак падатку ў залежнасці ад аб'ёму абароту ігральных устаноў;

парадак размеркавання сум падатку на ігральны бізнес паміж рэспубліканскім і мясцовымі бюджэтамі;

5.4. унесці прапановы Прэзідэнту Рэспублікі Беларусь аб прывядзенні заканадаўства ў адпаведнасць з гэтым Дэкрэтам;

5.5. прыняць іншыя меры, накіраваныя на рэалізацыю палажэнняў гэтага Дэкрэта.

6. Абзац трэці пункта 2 Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 12 мая 1998 г. № 6 «Аб некаторых мерах па ўпарадкаванню латарэйнай дзейнасці» (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1998 г., № 14, арт.347) прызнаць страціўшым сілу.

7. Кантроль за выкананнем гэтага Дэкрэта ўскласці на Дзяржаўны сакратарыят Савета бяспекі Рэспублікі Беларусь.

8. Гэты Дэкрэт уводзіцца ў дзеянне з 1 студзеня 1999 г., з'яўляецца часовым і ў адпаведнасці з часткай трэцяй артыкула 101 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь прадстаўляецца на разгляд Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

1 снежня 1998 г., г.Мінск.

РЭПАРЦЁР АТРЫМАЎ ЗАДАННЕ...

...САБРАЦЬ НАВАГОДНЮЮ «КАРЗІНКУ»

Традыцыйна штогод у канцы снежня «Звязда» падлічвае, у якую суму сярэднестатыстычнаму беларусу можа выліцца святкаванне Новага года. Сёлета мы крыху адступілі ад правіла і прапануем матэрыял на гэтую тэму амаль на месяц раней. Прычына таму відавочная: ужо цяпер можна смела гаварыць, што ў вялікім пройгрышы будзе той, хто толькі зараз пачаў задумвацца аб сваім святочным навагоднім стале, дакладней аб тым, што ён хацеў бы на ім бачыць у гэтыя дні.

У 1996 годзе мы пісалі, што набор неабходных харчовых прадуктаў (мы бралі па мінімуму і пераважна цэны ў дзяржгандлі) выліваўся ў 350—420 тысяч рублёў — заробак даяркі ў калгасе, або цалую пенсію, як мы ў той час зазначалі. Што ўваходзіла ў тую «карзінку»? Бульбу, капусту, агуркі, буракі, моркву, цыбулю мы ў разлік не бралі, мяркуючы, што гэта было назапашана загадзя. Садавіну (яблыкі, апельсіны, бананы) і яшчэ адну бутэльку гарэлкі, торт або цукеркі «прынасілі» госці. Алей, тлушч, якія-небудзь кансервы (ну быў жа такі час!) таксама бралі з хатніх прыпасаў, астатняе набывалі пераважна ў крамах, радзей — на рынках. На што ішлі грошы? Бутэлька шампанскага ў 1996 годзе (калі яе бралі, праўда, не ў снежні, а крыху раней) абыходзілася ў 52 тысячы рублёў, бутэлька гарэлкі — амаль 37 тысяч. Добрую курыцу ўзяць на Камароўцы (гэта значыць — яшчэ добра выбраць) каштавала тысяч 60. Шпроты два гады таму мы набывалі за 15—16 тысяч, батон сухой каўбасы — 70—80 тысяч, кавалак вэнджанай ялавічыны — 40—50 тысяч, гарошак — 12—15 тысяч, некальлі пакетаў маянэзу — каля 20 тысяч. Дзесятак яек у магазіне каштаваў 16 тысяч у дзяржгандлі, 18 тысяч — на базары. Кілаграм селядцоў патрабаваў 27—32 тысячы рублёў. Два гады таму ў гэты ж час таксама былі перабоі са смятанай, таму, калі ўдавалася яе знайсці, за яе трэба было заплаціць 10—12 тысяч. Кавалачак сыру каштаваў 20—25 тысяч дадаткова. Розная драбяза накшталт батона, хлеба, нейкага соку ці іншага напою, некалькі бутэлек піва патрабавала яшчэ 40—50 тысяч. Маленькая ёлачка на базары прадавалася тады за 10 тысяч рублёў. Вось з такімі цэнамі мы праводзілі 1996 год.

У наступны год невялікая ёлачка каштавала ўжо больш як 100 тысяч рублёў. Астатняе... Прабачце, але буду цытаваць сам сябе: «Бутэлька шампанскага ў параўнанні з мінулым годам падаражэла чуць не ўдвая і зараз каштуе амаль 97 тысяч рублёў, тая ж сітуацыя з гарэлкай — з 37 тысяч цана на яе павялічылася за год да 64 тысяч рублёў. Батон сухой каўбасы на рынку (у магазіне, вядома, цана будзе яшчэ большай) «выцягне» з кішэні мінімум 120—130 тысяч (летась 70—80 тысяч рублёў), шпроты — яшчэ 22—25 (было 15—16 тысяч). Калі на мінулагоднее свята мы бралі дзесятак курыных яек за 16 тысяч, дык сёння за гэтую ж колькасць трэба ўжо аддаць 22—25 тысяч рублёў». За большменш прыстойную курыцу на Камароўцы ў канцы снежня 1997 года прасілі ўжо не меней як 90 тысяч. Тады мы, як і летась, таксама не ўлічвалі розную садавіну-агародніну, іншыя прысмакі накшталт цукерак, торта.

Атрымлівалася, што каб добра сустрэць гасцей і добра правесці час за святочным сталом, трэба было выкладыць прыкладна 600—680 тысяч рублёў, што амаль у 1,5 раза больш, чым летась.

Захаваем умовы «гульні» і цяпер. Будзем лічыць, што тыя ж бульба, морква, капуста, цыбуля, буракі ў нас ёсць — набылі загадзя або атрымалі «гуманітарную дапамогу» з вёскі. Не ўлічваем і алей, тлушч. Хаця, вядома, ніякіх запасаў не хопіць, нават калі рабіліся яны з пачатку восені. У працілеглым выпадку адна толькі бутэлька імпартнага алею «выцягне» з кішэні больш як 200 тысяч рублёў (тлушч яшчэ даволі рэдкі «госць» на прылаўках магазінаў, дый і каштуе ён таксама цяпер нямала). Дарэчы, аб цэнах. Бяром іх узровень на сённяшні дзень, ды і то з доляй недаверу, бо лічбы мяняюцца ў бок павелічэння ледзь не кожны дзень. Дык вось, бутэлька гарэлкі цяпер каштуе ў сярэднім 180 тысяч рублёў. Шампанскае — больш як 760 тысяч рублёў за бутэльку. Курыцу цяпер набыць таксама няпроста. Калі ў папярэдніх аглядах мы абавязкова пісалі «добрую», дык цяпер не да таго — на якую натрапіш, калі пашчасціць, вядома. Кошт кілаграма «мары» — 174 тысячы рублёў, важыць гэтая «птушка» прыкладна столькі ж. Курыных яек у магазінах таксама зараз не знайсці. Апошняя іх цана ў дзяржгандлі — 46 тысяч рублёў. Хатнія на Камароўцы прадаюць больш чым па 100 тысяч рублёў за дзесятак. Батон сухой каўбасы цяпер абыдзецца ў 240—270 тысяч рублёў, усё тыя ж шпроты — 65—75 тысяч рублёў. Смятану таксама трэба «лавіць» у продажы, але пакуль каштуе яна (па сённяшніх мерках) зусім няшмат — каля 25 тысяч за паўкілаграма. Батон, хлеб, некалькі бутэлек піва — дадатковых тысяч 70—80. Кілаграм селядца на рынках цяпер прадаюць за 180—195 тысяч, адна рыбіна зацягне тысяч на 40—45. У 1996 годзе мы легкадумна пісалі, што некалькі пачкаў маянэзу абыдзецца тысяч у 20. Цяпер жа 2-3 пачкі будуць каштаваць 120—180 тысяч рублёў. Так, застаецца ёлачка. Іх яшчэ не прадаюць, але кошт зноў за самай маленькай мяркуецца на ўзроўні 100 тысяч рублёў, хаця, хутчэй за ўсё, цэны будуць большымі.

Цяпер падлічваем. Сёлетняя навагодняя «карзінка» (у цэнах сённяшняга дня) «цягне» на 2-3 і больш мільёны рублёў. Будзем зноў жа лічыць, што сёе-тое прынясуць госці: торт (200—400 тысяч), садавіну (кошт кілаграма мандарынаў «пераваліў» за 200 тысяч, лімонаў — за 300 тысяч) і г. д.

Колькі гэтая самая «карзінка» будзе каштаваць напярэдадні самога свята — даведаемся толькі праз некалькі тыдняў. Гэта, вядома, не азначае, што сёлета мы не будзем сядзець за добрым сталом. Ужо што-што, але кожны імкнецца, каб у навагоднюю ноч у хаце было ўсё ці амаль усё. Прыкра толькі, што кожны год на гэта патрэбна ўсё больш грошай, а заробкі нашы павялічваюцца не такімі шпаркімі тэмпамі, як змяняюцца лічбы на цэнніках...

Сяргей РАСОЛЬКА.

КОЛЬКІ ЯЕК НЕ ЗАВОЗЬ — УСЁ АДНО МАЛА

Наведаўшы ўвечары шэраг магазінаў у Гродне, карэспандэнт «Звязды» ўсюды ўбачыў сасіскі, каўбасу, малако, смятану, на прылаўках, за рэдкім выключэннем, быў цукар па 72 тысячы рублёў за кілаграм. Нідзе не было тварагу. Па словах дырэктара Гродзенскага малочнага камбіната Іосіфа Шышко, гэта звязана з няхваткай сыравіны. У бліжэйшыя дні сітуацыя можа палепшыцца, бо па рашэнню аблвыканкама прыпынена сепарыраванне малака ў сельскагаспадарчых прадпрыемствах, дзе маюцца адпаведныя цэхі: яго трэба здаваць на перапрацоўчыя камбінаты.

Што датычыцца яек, дык у кастрычніку ў вобласці прадалі 11 мільёнаў штук, у лістападзе — 13 мільёнаў і ўсё роўна іх не хапае. Праблема таксама з мясам птушкі і свінінай. Па апошняй калгасы атрымалі дадатковыя заданні.

З 10 снежня, па інфармацыі начальніка ўпраўлення гандлю, грамадскага харчавання і спажывецкіх тавараў Леаніда Раманіна, пачнецца продаж «Шампанскага». Крыху палепшылася сітуацыя з цукеркамі айчыннай вытворчасці. У шырокім продажы іх, напэўна, не будзе, аднак падарункавыя наборы будуць забяспечаны.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

«СТАЛЫ ЗАКАЗАЎ У СВОЙ ЧАС ВЫРАТАВАЛІ ЎСІХ»

«Звязда» ужо паведамляла, што, згодна з рашэннем Мінгарвыканкама, кіраўнікам адміністрацый сумесна з кіраўніцтвам прамысловых прадпрыемстваў даручана арганізаваць у сталіцы работу сталоў заказаў. Такім чынам плануецца забяспечыць работнікаў фабрык, заводаў, устаноў асноўнымі прадуктамі харчавання. Як мы ўдакладнілі ў Міністэрстве гандлю, гэтае новаўвядзенне атрымае распаўсюджванне не толькі ў Мінску, але і ва ўсёй краіне, бо адпаведнае рашэнне аб адкрыцці сталоў заказаў прымалася на калегіі гэтага міністэрства. Больш падрабязны каментарый на гэты конт рэдакцыі даў прэс-сакратар міністра гандлю Вячаслаў ЛЯВОНАЎ.

— Зрэшты, чаму навоўведзенне? Сталы заказаў існавалі яшчэ ў 80-я гады, не кажучы пра больш ранні час. Людзі сярэдняга ўзросту павінны памятаць іх. Як, дарэчы, і тое, што менавіта яны, сталы заказаў, у свой час выратавалі ўсіх.

— Калі яны пачнуць працаваць зараз і якім чынам упоўне будзе рэгулявацца іх дзейнасць?

— Там, дзе яны захаваліся да гэтага часу, працэс пойдзе хутчэй, трэба толькі яго актывізаваць. Што датычыць стварэння новых сталоў заказаў, то патрэбна крыху больш намаганняў.

На ўсіх буйных прадпрыемствах будуць складзены спісы працоўных і будзе адзначаца, што кожны рабочы хацеў бы набыць з харчовых тавараў. Пасля заканчэння змены чалавеку толькі трэба будзе аплаціць заказ і забраць ужо падрыхтаваны набор прадуктаў. Усё даволі проста: скажам, раніцай зрабіў заказ, а вечарам — забраў яго.

— За афармленне заказу (чаго і колькі ўзважыць, абгарнуць і г. д.) будзе брацца дадатковая плата?

— Не, у крайнім выпадку — чыста сімвалічная сума.

— Гэта адзіная форма работы сталоў заказаў, калі чалавек з раніцы заказаў тыя ці іншыя прадукты па спісах, а ўвечары ўжо атрымліваў гатовы набор?

— Чаму, была і іншая сістэма. Скажам, на прадпрыемстве ў стале заказаў у пэўны дзень ёсць тыя ці іншыя харчовыя тавары. Чалавек пасля змены заходзіць туды і самастойна камплектуе сабе заказ: кавалачак масла, кавалачак мяса, бутэльку гарэлкі і г. д.

— А калі спажывец захоча такім чынам кожны дзень атаварвацца? Гэта магчыма?

— Тут усё залежыць ад адміністрацыі прадпрыемства, установы — якія заяўкі і на што яны пададуць. Задача гандлю — забяспечыць гэтыя заяўкі таварамі...

— Калі значная частка насельніцтва будзе набываць харчовыя тавары такім чынам, ці будуць пастаўляць яны ў гандаль, як і раней?

— Канешне, сталы заказаў проста эканомяць чалавеку час, яны будуць гарантаваць, што сёння ён не застанецца без тых ці іншых прадуктаў толькі таму, што не паспеў пасля работы ў магазін. Калі будзе жаданне пасля змены набыць нешта яшчэ, калі ласка, няхай ідзе ў магазін. Прадукты туды будуць паступлаць, як і раней...

Ад аўтара. *Апошнім часам даводзіцца ўсё часцей чуць меркаванні (асабліва людзей паважнага ўзросту), маўляў, няхай бы прадавалі асноўныя харчовыя прадукты па спісах. У такой сітуацыі сталы заказаў, сапраўды, бальшасць працоўных людзей успрымуць адносна спакойна, тым больш, што для многіх яны будуць толькі вяртаннем да забытага старога. Цікава толькі, ці будзе праз падобныя харчовыя наборы вернуты «табель аб рангах». Як расказваюць старэйшыя, раней праз сталы заказаў кожны работнік атрымліваў набор прадуктаў, які розніўся, скажам, на шэрагу прадпрыемстваў ці ўстаноў у радавога працаўніка і кіраўніка нават не самага высокага рангу. Ці памятаюць аб гэтай сацыяльнай няроўнасці і самі людзі, і работнікі гандлю?..*

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПОГЛЯД

ГРАМАДЗЯНЕ ФАКТЫЧНА АДЛУЧАЮЦЦА АД ВАЛЮТЫ

У адпаведнасці з рашэннем праўлення Нацыянальнага банка ўпаўнаважаным банкі з 28 лістапада 1998 па 10 студзеня 1999 года будуць купляць у насельніцтва свабодна канверсоўную валюту і расійскія рублі па курсу, які складаецца на валютным рынку на падставе попыту і прапанавання. Напрыклад, 28 лістапада адзін долар ЗША можна было прадаць праз абменныя пункты па 210 тысяч беларускіх рублёў.

95 працэнтаў валюты, купленай у фізічных асоб, банкі павінны рэалізоўваць Нацыянальнаму банку, а 5 працэнтаў — грамадзянам па іх заявах. Пры гэтым будуць улічвацца толькі дакументальна абгрунтаваныя просьбы, звязаныя з лячэннем, выездам па сямейных абставінах за межы рэспублікі і па некаторых іншых уважлівых прычынах...

Так сказана ў прэс-рэлізе, дасланым у рэдакцыю. Пры гэтым, як адзначаецца ў ім далей, рашэнне прынята з мэтай забеспячэння закупак харчавання, лекаў і іншай прадукцыі за межамі рэспублікі, а таксама папаўнення залатавалютных рэзерваў дзяржавы і ліквідацыі ўмоў з'яўлення ў абароце з дапамогай ценявога валютнага рынку фальшывых банкнотаў.

Відавочна, што Нацыянальны банк зрабіў яшчэ адзін крок у напрамку фарміравання свабоднага рыначнага валютнага курса і ўвогуле — амаль што афіцыйнага прызнання таго рэальнага курса наяўнай валюты, які складваецца цяпер толькі на ценявым валютным рынку. І гэта нават можна лічыць пазітыўным зрухамі з боку НБ, ва ўсякім разе, — зрухамі да таго, каб прызнаць існуючыя рэаліі. Аднак, відаць, увесь пазітыў і заканчваецца, і з гэтага рашэння зусім не вынікае, што Нацбанк раптам абвясціў абяцаную лібералізацыю валютнага рынку. Па-першае, незразумела, як усё ж упаўнаважаныя банкі будуць вызначаць курс, што складваецца на валютным рынку на аснове попыту і прапанавання, калі ён адначасова не пацвердзіў іх законнае права ўстанаўліваць курс самастойна (такога права яны фактычна былі пазбаўлены раней). Выходзіць, трэба арыентавацца на кацірoўкі ценявых валютчыкаў?.. А па-другое, як зазначыў у адным з упаўнаважаных банкаў, услед за гэтым рашэннем з Нацбанка прыйшла даведка: ён у бліжэйшы час будзе купляць у банкаў здадзеную насельніцтвам валюту па 210 тысяч рублёў за долар. Вось, як кажуць, і разгадка таго, які павінен быць курс. Праўда, у валютчыкаў, у якіх, няйначай, збіраецца адбіць кліентаў Нацбанк (і гэта вельмі разумна), долар ідзе ўжо па 240 тысяч і болей. Значыць, па-ранейшаму застаецца актуальным пытанне: ці панясуць грамадзяне валюту ў банкі?

Аднак гэта больш праблемы саміх банкаў, якія, дарэчы, існавалі і раней. Галоўнае ж, цяпер адназначна з'яўляюцца праблемы і ў грамадзян — ужо ў тых, хто пажадае набыць валюту. Ужо яўна відавочна, што грамадзяне, па сутнасці, адлучаюцца ад валюты. Яе, згодна з рашэннем, нагадаем, будуць рэалізоўваць грамадзянам (пры гэтым усяго 5 працэнтаў) толькі «па ўважлівых прычынах», «дакументальна абгрунтаваных просьбах»... Відаць, найперш гэта рашэнне можа падкасіць «чаўнакоў». А ўвогуле, падобнае развіццё падзей можа прывесці да таго, што грамадзянам разам з доларамі (у каго яны будуць) трэба будзе насіць і адпаведныя даведкі.

Зразумела, краіне востра неабходна валюта. Аб гэтым сведчыць яшчэ адно рашэнне Нацыянальнага банка, прынятае крыху раней, у якім ён дазволіў сваім галоўным упраўленням (падкрэслім: толькі ім) па абласцях і гораду Мінску купляць у суб'ектаў гаспадарання і насельніцтва безнаяўную валюту і расійскія рублі па курсу, што складваецца на пазабіржавым рынку (Цікава, што гэты самы пазабіржавы рынак фактычна забаронены, а курс на ім катэгарычна не прызнаецца. Ва ўсякім выпадку — да апошняга часу)... Аднак гэта крокі яўна ў напрамку — напрамку ўсё большай цэнтралізацыі і манапалізацыі валютнага рынку. Нацбанк яшчэ больш звужае магчымасці набыцця валюты іншымі і, па сутнасці, становіцца адзіным распараджальнікам яе. Для вырашэння хуткасных, неадкладных пытанняў гэта, можа, і прымальна, а ў перспектыве вядзе да дзяржаўнай манапалізацыі і ў іншых кірунках дзейнасці і сфер рынку.

Іван БАРАНОЎСКІ.

ГЭТА БЫЛО, БЫЛО...

«КАЛІ ПА РАДЫЁ АБ'ЯВІЛІ АБ АДМЕНЕ КАРТАК, МЫ НЕ ПАВЕРЫЛІ, ШТО ХЛЕБА ХОПІЦЬ УСІМ...»

Мала каму вядомы той факт, што радзімай картачнай сістэмы забеспячэння насельніцтва таварамі з'яўляецца зусім не савецкая Расія. Упершыню яна была ўведзена ў дзеянне яшчэ падчас Французскай буржуазнай рэвалюцыі ў 1793 годзе ў Парыжы, а шырокае распаўсюджанне атрымала ў гады першай сусветнай вайны. Прычым першай у агульнадзяржаўным маштабе звярнулася да картачнай сістэмы Германія. У Расіі ж картачная сістэма была ўведзена мясцовымі гарадскімі ўправамі толькі ў пачатку 1916 года. А вось у гады сацыялістычнага будаўніцтва савецкаму народу прыходзілася сутыкацца з картачнай сістэмай неаднаразова. Так, па ініцыятыве Петраградскага і Маскоўскага Саветаў яна была ўведзена ў 1918—1921 гадах. У канцы 1928 года ў асобных гарадах былі ўведзены карткі на хлеб, а з ІІ квартала 1929 года было ўстаноўлена паўсюднае нарміраванае забеспячэнне насельніцтва хлебам і цукрам. Затым быў зацвярджаны нарміраваны продаж іншых найбольш важных харчовых і некаторых прамысловых тавараў.

Пачатак жа ліквідацыі картак на харчаванне паклаў у 1934 годзе лістападаўскі пленум ЦК партыі, які пастанавіў адмяніць з 1 студзеня 1935 года карткі на хлеб, муку, крупы, макароны. А з 1 студзеня 1936 года было адменена і нарміраванае забеспячэнне насельніцтва прамысловымі таварамі.

Зноў вярнула краіну да картачнай сістэмы толькі Вялікая Айчынная вайна. У час вайны перавага пры размеркаванні прадуктаў харчавання аддавалася работнікам ваеннай прамысловасці і найважнейшых галін народнай гаспадаркі. Рабочым і інжынерна-тэхнічным работнікам прадпрыемстваў цяжкай і ваеннай прамысловасці былі зацверджаны больш высокія нормы.

Аб тых часах расказвае мінчанка Соф'я Васільеўна РОКАЧ, 1919 года нараджэння:

— Памятаю, як яшчэ да вайны я ўсю ноч правяла пад дзвярамі майстэрні на Нямізе, каб заказаць сабе на выпускны баль туфелькі. Гэта былі мае першыя туфелькі на венскім абцасіку. Мама мне тады сказала: «Калі жадаеш, то ідзі сама і стой ноч на вуліцы».

Прыйшлося таксама адстаяць ноч і за паркалем: магазін адчыняўся ў 9 гадзін раніцы і, каб трапіць туды, мы з сяброўкай займалі чаргу ў 6 гадзін вечара. Адпускалі тады па 10 метраў тканіны ў адны рукі. Тая ж гісторыя была, калі мне спатрэбіўся басаножкі — яшчэ адна ноч у чарзе...

Сапраўдны дастатак наступіў у мінскіх крамах за год-два да вайны. Падчас вайны ў Іспаніі ўвесь горад завалілі апельсінамі і мандарынамі, якіх мы раней ніколі не бачылі.

... Калі Мінск быў вызвалены ад фашыстаў, мы пачалі атрымліваць харчаванне па картках. 400 грамаў хлеба (норма для служачых) нам, маладым людзям, канешне не хапала. Бывала, што мы бралі ў магазіне сваю норму адразу за два дні, але на наступны дзень зноў хацелася есці, а хлеба ўжо не давалі.

Яшчэ пасля вайны мы атрымлівалі па картках амерыканскія рацыёны, у якія ўваходзілі бляшанкі з мяснымі кансервамі, крабавыя кансервы, тлушч, яечны парашок. Усё гэта было ў такіх яркіх, прыкметных упакоўках, але смак амерыканскай ежы быў для нас незвычайны.

Без картак прадавалася пасля вайны квашаная капуста трох гатункаў. Калі ўспамінаю капусту «Правансаль», аж слінкі цякуць: у яе была асаблівая засолка, з ягадамі вінаграду і слівамі. А алей з яе нават капаў. Свабодна прадаваліся таксама сухія і засоленыя ў бочках грыбы, кефір. Кефіру мы бралі па 6 бутэлек у дзень на сям'ю. На стале ў нас стаяла міска хамсы, бульба ў мундзірах і кефір.

Калі снежаньскім вечарам 1947 года Левітан аб'явіў па радыё, што з заўтрашняга дня адмяняецца картачная сістэма, мы не адразу паверылі, што хлеба раптам хопіць усім. Я пабегла займаць у магазін чаргу ў 6 гадзін раніцы, але такіх, як я, там было ўжо шмат — стаяла кіламетровая чарга.

Давалі па кілаграму хлеба ў адны рукі, і ўсім яго хапіла. Я, калі атрымала свой першы хлеб без картак, адразу паўбохана з'ела. А яшчэ, калі мы ўбачылі паліцы магазіна, застаўленыя прадуктамі, толькі ахнулі. З вечара яшчэ нічога там не было, а раніцай — усе прадукты, і без картак.

У гэты ж памятны дзень мы з сяброўкамі пасля работы спецыяльна вырашылі прагуляцца па магазінах. Заходзім у магазінчык, які размяшчаўся ў будынку былой гасцініцы «Беларусь», і бачым, што там свабодна ляжаць цукеркі «Кітайская сумесь» — рознакаляровыя шарыкі з карамелі з начынкаю. Бяры колькі душа жадае. Ідзём па вуліцы, хрумстаем і паміраем ад шчасця, бо цукерак жа мы не бачылі ўсю вайну.

У магазінах з'явілася адразу ўсё: каўбасы, сыры, масла. Толькі муку прыходзілася ў продажы пільнаваць. Па 4 рублі 50 капеек прадавалася самая лепшая мука, крыху горшая — па 2,90. А вось мяса было дарагім, таму мама закупляла трыбухі на бойні.

Шмат пацякло ў наш горад пасля вайны замежнага тавару. У гандлі прадаваўся польскі крэпдэшын, чэшскія танюсенькія панчохі са стрэлачкамі, нямецкая бялізна. Як зараз памятаю: заходжу ў ГУМ, а там мора бялізны — і з гіпюрам, і з валанамі, і з карункамі. Нават параўноўваць з нашымі парашютнымі ці батыставымі камбінашкамі было нельга. Не скажу, што нямецкая бялізна была танная: камбінацыю, якую я ўсё ж такі купіла, я доўга потым берагла. Нядзіўна, што жонкі ваеннаслужачых хадзілі па горадзе ў нямецкіх начных рубашках. Яны былі такія шыкоўныя, шаўковыя, суцэльная пена з карунак. Ніхто нават не мог падумаць, што жанчына разгульвае ў бялізне. Аб гэтым мы даведаліся намнога пазней, а дакладней, прачытаўшы ў газетах.

Надзея НІКАЛАЕВА.

У МАГАЗІН — З ГАЛАЎНЫМ БОЛЕМ

Апошнім часам кожная раніца для многіх гамяльчан пачынаецца з дзяжурстваў каля магазінаў. Вось адзін з іх у самым цэнтры горада. Дзённую норму продажу масла тут давялі да 160, а ў суседнім — да 80 кілаграмаў. Водпуск яго ў адны рукі — 400 грамаў. За дзве гадзіны тое масла — нібы карова языком злізала.

Паглядзім на паліцы з каўбасамі — іх ажно шэсць відаў і ўсе — паўвэнджаныя. Але цэны, цэны! Ад 242 да 406 тысяч рублёў за кілаграм. У гэты магазін прывозяць той вараная каўбасы на дзённы продаж толькі каля ста кілаграмаў, а ў суседні, фірменны, ад Гомельскага мясакамбіната, і таго менш — 50 кілаграмаў. А прадаць нават такой каўбасы, як сказалі загадчыкі гэтых магазінаў, тут могуць нават па тоне, калі не больш. Дэфіцытнымі аказаліся ў горадзе і цвёрдыя сыры, і тварог, і некаторыя іншыя малочныя вырабы. Тое ж самае і з мясам і саламі, якія можна набыць на рынку, але па дарагіх цэнах. Але, відаць, горш за ўсё справы з курынымі яйкамі. Мне самому неадночы даводзілася стаяць за імі ў чарзе, і кожны раз я вяртаўся з пустымі рукамі. Чаму? Аказваецца, у той магазін па вуліцы Савецкай іх завозяць толькі адзін раз на тыдзень. І прыблізна гэтак жа — у іншыя. Таму ўявіце, якія за імі чэргі.

Што і казаць, дэфіцыт тавараў псуе людзям настрой. Гэтак жа як і высокія цэны. Напрыклад, у магазінах Гомеля кілаграм кількі каштуе 178, мінтая — 308, скумбрыі — 379, селядцоў — 289—302, макароны — 110, рысу — 170, гароху — 80, манных круп — 120 тысяч рублёў...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Вячаслаў БУРСКІ, генеральны дырэктар БелОМА:

«Мы разумеем, ш
гэта захаванне і развіццё высок
асвойвацца і вырабляцца «мірная»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Наша задача не загубіць яго, а на поўную магутнасць выкарыстаць. І сёння БелОМА застаецца буйным шматпрофільным аб'яднаннем, якое спецыялізуецца ў галіне лазерных, оптыка-электронных і оптыка-механічных прыбораў і сістэм, якія перасоўваюцца па зямлі, лятаюць у космасе, плаваюць па вадзе і пад вадой. Яны дапамагаюць ваеннаму абараняць радзіму, урачу — лячыць людзей, міліцыянеру — лавіць злачынцаў... Дзякуючы сваім вытворча-тэхналагічным магчымасцям і інфраструктуры аб'яднанне сёння можа распрацоўваць і вырабляць складаныя тэхнічныя комплексы, якія надзейна працуюць практычна ў любых умовах.

Улічваючы тое, што да гэтага часу жыхары Беларусі мала ведаюць пра вытворчы накірунак дзейнасці БелОМА, я папрасіў Вячаслава Аляксандравіча больш падрабязна расказаць пра гэта.

— Да гэтага часу мы займаемся вытворчасцю фотаздымачнай апаратуры для шырокага кола спажыўцоў, — паведаміў ён. — Вырабляем таксама фотаапаратуру для тапаграфічных здымкаў Зямлі з космасу, многазанальную фотаздымачную касмічную апаратуру, абсталяванне для расшыфроўкі касмічных здымкаў, з дапамогай якіх можна стварыць карту мясцовасці, зямельны кадастр, даследаваць прыродныя рэсурсы і экалагічны стан у любым пункце планеты. Дадам яшчэ, што з дапамогай нашых прыбораў можна вылічыць дакладныя каардынаты лятаючага аб'екта (самалёта, ракеты), беспамылкова трапіць у цэль снарадам ці ракетай, выпушчанай танкам, і разам з тым дапамагчы захаваць свежымі агародніну і садавіну ў камерах,ператварыць яблыкі ў сок, малако — у вяршкі і масла... Як бачна, сфера нашых інтарэсаў вельмі шырокая, шматпланавая. Усё гэта робіцца з адной мэтай — максімальна выкарыстаць тэхналагічны патэнцыял, вызвалены ў ходзе канверсіі. Дарэчы, вы заўважылі, што цяпер мы выпускаем шмат «мірнай» прадукцыі, але гэта не самамэта, нельга нам збіцца на шлях «прымітывізацыі» тавараў. У высокаразвітых краінах выпуск абароннай прадукцыі — гэта захаванне і развіццё высокіх тэхналогій, на базе якіх асвойваецца і вырабляецца тая ж «мірная» прадукцыя, а ў нас да таго ж гэта і захаванне ўсяго нашага інтэлектуальнага патэнцыялу, гэта і падтрымка балансу пры адсутнасці інвестыцый. Прычым, мы вырабляем навукаёмістую прадукцыю вагой ад некалькіх грамаў да некалькіх тон. Для ілюстрацыі выгаднасці і важнасці нашай вытворчасці я часта прыводжу такія факты. Напрыклад, кошт аднаго кілаграма абароннай прадукцыі ў асобных выпадках перавышае 1000 амерыканскіх долараў, у той час як кошт аднаго кілаграма «мірнай» прадукцыі знаходзіцца ў межах 10—15 долараў. А вось пастаўляемы намі на экспарт прыбор-прыцэл для кіравання агнём баявых машын пяхоты прыносіць краіне прыкладна ў 4 разы больш валюты, чым адзін трактар, хоць размясціць яго можна на сядзенні таго ж трактара, ды яшчэ і для трактарыста месца застанецца.

«Людзі вырашаюць усё, але чалавечы фактар таксама можа быць вычарпаны...»

Сказана, мабыць, вельмі катэгарычна, але да такой высновы таксама нескладана было прыйсці пасля знаёмства з калектывам дзяржаўнага прадпрыемства «ЛЭМТ». Заснаваны ў 1992 годзе ў выніку рэарганізацыі аднаго з падраздзяленняў БелОМА навукова-інжынерны цэнтр «Лазеры ў Экалогіі, Медыцыне і Тэхналогіі» — гэта адно з тых дванаццаці прадпрыемстваў, якое, застаючыся ў саставе аб'яднання, атрымала самастойнасць і не толькі выжыла, але і дабілася ўстойлівай дадатковай дынамікі развіцця. За гады сваёй «свабоды» колькасць работнікаў «ЛЭМТа», якія распрацоўваюць і ствараюць новую тэхніку, вырасла больш чым у чатыры разы. Пры гэтым «ЛЭМТ» паламала прывычную схему запуску навінак у вытворчасць: канструктарскае бюро — эксперыментальны цэх — серыйныя цэхі. Тут у адным творчым калектыве сканцэнтраваны навуковыя і інжынерна-тэхнічныя кадры, ёсць эксперыментальныя і серыйныя цэхі. Такім чынам быў ліквідаваны галоўны недахоп на шляху абнаўлення прадукцыі — разарванасць працэсу распрацоўкі, укаранення і рэалізацыі прадукцыі. Такі замкнёны вытворчы цыкл — ад маркетынгу да рэалізацыі — ставіць шлагбаум для масавай вытворчасці няўдалых вырабаў.

Дзесяткі вырабаў, распрацаваных дзяржаўным прадпрыемствам «ЛЭМТ», выпускаюцца на іншых заводах «БелОМА». Прадукцыя прадпрыемства выкарыстоўваецца больш чым у 30 краінах свету. «ЛЭМТ» неаднаразова выходзіў пераможцам міжнародных тэндэраў на распрацоўку і пастаўку прадукцыі. Адным словам, «ЛЭМТ» не толькі выжыў, але і мае неблагія перспектывы для далейшага развіцця. Гэта стала магчымым у многім дзякуючы таму, што тут змаглі захаваць «мазгавы цэнтр», вярнуць на прадпрыемства лепшыя кадры. Тут добра разумеюць, што канкурэнцыя на інфармацыйным рынку даволі жорсткая і выжывае ў гэтай барацьбе самы хуткі, хто здолеў найбольш эфектыўна выкарыстаць ужо напрацаванае, хто змог улавіць тэндэнцыі і перспектывы развіцця той ці іншай галіны эканомікі.

— Каб паспяхова канкурыраваць на замежных рынках, трэба дасканала вывучаць іх, добра ведаць патрэбы заказчыкаў, магчымасці патэнцыяльных канкурэнтаў, — **гаворыць дырэктар «ЛЭМТа», доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар Аляксей Шкадарэвіч.** — *Маркетынг — гэта аснова таго, што не будуць марна выкарыстоўвацца сродкі прадпрыемства, не будуць упустую сушыцца мазгі распрацоўшчыкаў, вучоных. З першых дзён работы мы працуем пад дэвізам «З Ценю да Святла». Гэтым мы падкрэслілі імкненне выкарыстоўваць ваенныя тэхналогіі для вытворчасці «мірнай» прадукцыі. Сёння «БелОМА» выходзіць на сусветныя рынкі з адной мэтай — стаць вядомым вытворцам і надзейным пастаўшчыком складанай высакаякаснай прадукцыі.*

На «БелОМА», калі пачалася канверсія, не пераарыентаваліся на нізкую тэхналагічную прадукцыю, захавалі, зберaглі і развілі напрацаваны дзесяцігоддзямі вопыт па выпуску аптычных прыбораў. Але... Многія вырабы аказаліся незапатрабаванымі айчыннымі спажыўцамі, якія да гэтага часу закупляюць шмат гатовай прадукцыі за мяжой, хоць яна маецца і ў нас. Павінна быць інакш — трэба ўдасканальваць свае вырабы, для чаго ўкладваць інвестыцыі ў сваю вытворчасць, а не падтрымліваць замежную, вывозячы туды вялікія валютныя сродкі.

— Гэта сур'ёзная праблема, — **канстатуе Аляксей Пятровіч.** — *У свой час і наша прадпрыемства стваралася пад вытворчасць медыцынскай тэхнікі. Гэта было разумна: абсталяванне БелОМА дазваляла распрацоўваць і вырабляць канкурэнтаздольную прадукцыю для медыцынскіх установаў. Але гэты накірунак тады амаль праваліўся. Па некалькіх прычынах. Па-першае, гэта вельмі складаная тэхніка, вытворчасць якой патрабуе сапраўды вялікіх інвестыцый. Па-другое, тады мы сустрэлі незразумелае катэгарычнае процідзеянне чыноўнікаў Міністэрства аховы здароўя, якія рабілі стаўку на закупку замежнага абсталявання і рабілі ўсё магчымае, каб заблакіраваць нашу работу. Шчасце, што яны ўжо там не працуюць. Праўда, мы таксама шукалі спонсараў і знайшлі іх у асобе турэцкай фірмы, якая валодае шматмільённымі абаротамі, а таму праінвесціравала медыцынскія распрацоўкі амаль на паўмільёна долараў. За паўтара года мы дасягнулі добрых вынікаў, распрацаваную апаратуру нам не сорамна паказваць замежным спажыўцам.*

Цяпер многія вырабы гэтага накірунку праходзяць клінічныя выпрабаванні і выкарыстоўваюцца ў медыцынскіх установах Мінска, а таксама пастаўлены для выпрабаванняў у Расію, ва Украіну, Швецыю, Чэхію, Германію. Міністэрства аховы здароўя адобрыла выкарыстанне ў клінічнай практыцы прыбора лазернай акупунктуры, лазернай тэрапеўтычнай устаноўкі, комплексу экстракарпаральнай дэтаксікацыі, прыбора для бесконтактнага рассячэння біятканкі. Завершаны клінічныя выпрабаванні лазернага афтальмаперфаратара, лазернага літатрыптэра, двуххвалевай хірургічнай устаноўкі. Праходзяць клінічныя выпрабаванні ўстройства лазернай ангіапластыкі, апарат для фотадынамічнай тэрапіі, апарат электра- і фонафарэзу і інш.

Дзякуючы распрацоўцы і выпуску абароннай прадукцыі да гэтага часу захоўваюцца і развіваюцца высокія тэхналогіі, на базе якіх і асвойваецца «мірная» прадукцыя. Тут аднымі з першых у СНД наладзілі выпуск лазерных цэлеўказальнікаў. Сёння лазерныя прыцэлы пастаўляюцца больш чым у 20 краін свету. «БелОМА» з'яўляецца асноўным пастаўшчыком іх для вядучых зброевых заводаў Расіі. Лінейка прыцэлаў для стралковай і паляўнічай зброі падоўжана аптычнымі і каліматорнымі прыцэламі, якія адпавядаюць лепшым замежным аналагам. Прадпрыемства распрацавала серыю прыбораў начнога бачання на электроннааптычных пераўтваральніках першага і другога пакаленняў. Пералік лазерных тэхналагічных прыбораў уключае лазерныя ўзроўні, лазерныя модулі, трыангуляцыйныя вымяральнікі перамяшчэнняў, лазерныя дальнометры і інш.

Каліматорныя прыцэлы — гэта сучасныя, лёгкія, простыя ў эксплуатацыі ўстройствы, якія прызначаюцца для хуткай і дакладнай наводкі на цэль любой стралковай зброі, маючай планку для іх замацавання. Прыцэл уяўляе сабой аптычны візір з аднакратным павелічэннем, у якім фарміруецца дакладная, пастаянна бачная чырвоная кропка — прыцэльная марка. Для стральбы яе трэба сумясціць з цэллю без рупнага пазіцыравання прыбора адносна вока стралка.

З дапамогай каліматорных прыцэлаў лёгка навучаць прыцэльнай стральбе. Яны павышаюць эфектыўнасць яе ў 1,5 раза. Дарэчы, пры кошце прыцэлу ў 150 долараў на навучанні аднаго салдата стральбе эканоміцца ў сярэднім больш як 220 долараў.

Шкада, што яны пакуль не знаходзяць прымянення ў краіне, нашы сілавыя ведамствы не спяшаюцца набыць іх. Хоць навейшыя прыцэлы для стралковай зброі і гранатамётаў «БелОМА», выйграўшы міжнародны конкурс, пастаўляе ў шведскую армію. За мяжу пастаўляюцца таксама шырокавугольныя прыцэлы з полем зроку 12 замест 4 градусаў, лазерныя цэлеўказальнікі, якія дазваляюць хутка весці прыцэльную стральбу з любога становішча зброі.

Цяжкае фінансавае становішча ў прамысловасці і будаўніцтве стрымлівае таксама прымяненне аптычных прыбораў для будаўніцтва, мантажу і тэхналагічнага кантролю, у той жа час як за мяжой рынак такога прагрэсіўнага абсталявання вымяраецца сотнямі мільёнаў долараў. Гэты накірунак не вельмі развіты на «БелОМА», але ён перспектыўны, таму тут яму — асаблівая сёння ўвага.

На «БелОМА» шукаюць розныя шляхі, каб загрузіць высокатэхналагічнае абсталяванне аб'яднання. Змаглі «запусціць» амаль разбураны цэх, дзе наладзілі вытворчасць складаных аптычных аб'ектываў і акуляраў для розных прыбораў. Яны цяпер шырока выкарыстоўваюцца ў Расіі, ЗША, Швецыі, Германіі, Англіі, Ізраілі. Не забываюць і пра тавары шырокага ўжытку, якія традыцыйна вырабляліся тут — мікраскопы, лупы, тэлевізійныя і дзвярныя вочкі, дэтэктары сапраўднасці валют, лазерныя ўказкі.

«БелОМА» сёння скіравана на замежныя рынкі. Гэта зразумела і апраўдана: куды ж дзецца, калі высокі патэнцыял і магчымасці высокакваліфікаваных спецыялістаў не выкарыстоўваюцца, калі без дапамогі дзяржавы, не ў прыклад іншым прадпрыемствам, прыходзіцца выкарасквацца з крызісу, самім зарабляць на хлеб. Трымаюцца тут у асноўным за кошт знешніх заказаў. Спецыялісты «БелОМА» шмат ездзяць, пераконваюць замежных спажыўцоў прадукцыі ў тым, што ў нас усё нармальна і няма ніякай рызыкі для наладжвання кантактаў. Яны вучацца ў замежных партнёраў, імкнуцца знайсці хоць маленькую, але зачэпку, каб потым развіць супрацоўніцтва і замацавацца на замежным рынку. Сёння ў «БелОМА» шмат заказаў з дзесяткаў краін, але выканаць іх немагчыма з-за фінансавых праблем. На прадпрыемстве адсутнічаюць свабодныя сродкі для абнаўлення вытворчасці, а без гэтага, вядома, хутка цяжка будзе вырабляць канкурэнтаздольную прадукцыю.

— Тэхналогія, як вядома, вызначае ўзровень і магчымасці прадпрыемства, без абнаўлення сродкаў вытворчасці нельга канкурыраваць на міжнародным рынку, — **гаворыць кандыдат тэхнічных навук, галоўны тэхнолаг «БелОМА» Леанід Санковіч.** — *У даперабудовачны перыяд на нашым прадпрыемстве штогод абнаўлялася не менш як 10 працэнтаў абсталявання, прычым набывалася лепшае абсталяванне айчынных заводаў і вядучых замежных фірмаў. Да канца васьмідзесятых гадоў у нас былі створаны тэхналагічныя школы па ўсіх напрамках. Спецыялісты з вопытам работы на БелОМА высока каціраваліся на прадпрыемствах Мінска. І да сённяшняга дня нам удалося захаваць даволі высокі ўзровень па асноўных, вызначальных тэхналагічных межах, што дазваляе вырабляць практычна ўсю наменклатуру аптычных дэталяў і працаваць па заказах многіх замежных фірмаў.*

Нарыхтоўчая вытворчасць, напрыклад, аснашчана абсталяваннем фірмаў «Бюлер» (Швейцарыя), «Італпрэс» (Італія), тэрмапластаўтаматы прадстаўлены фірмамі «Энгель», «Арбург», «Ідра», «Куасі» і інш. Нават у цяперашніх цяжкіх умовах мы змаглі набыць для інструментальнага цэха дадаткова да двух электраэразійных станкоў швейцарскі станок фірмы «Ажы» за 250 тыс. долараў. У аб'яднанні 2690 адзінак металаапрацоўчага абсталявання, з якіх 460 станкоў з ЛПК (128 апрацоўчых цэнтраў), 540 станкоў-аўтаматаў і паўаўтаматаў. Мы можам вырабляць, напрыклад, аб'ектывы з вагавымі параметрамі ад 1 грама да некалькіх сотняў кілаграмаў, а таксама датчыкаў «Вугал-код» з дакладнасцю вымярэння адна вуглавая секунда. Мы працуем па тых напрамках, у якіх лічым сябе спецыялістамі высокага класа, але па эканамічных меркаваннях мы ліквідавалі цэх мікраэлектронікі і ўчастак вырабу друкаваных плат, заказы на якія размяшчаем на спецыялізаваных прадпрыемствах рэспублікі.

Наша супрацоўніцтва з замежнымі фірмамі накіравана не толькі на выкананне заказаў, стварэнне сумесных прадпрыемстваў, але і на пераймання і выкарыстанне прагрэсіўных тэхналогій. Найбольш плённым з'яўляецца супрацоўніцтва з германскай фірмай «Карл Цэйс». Дзякуючы інвестыцыям гэтай фірмы ў нас з'явілася кантрольна-вымяральная машына, з'явіліся ўчасткі апрацоўкі шклянымі шарыкамі і элаксіравання, нам была аказана падтрымка ў асваенні тэхналогіі афарбоўкі эмалямі дэталяў з атрыманнем гладкіх і структурных паверхняў. Запланавана дапамога спецыялістаў фірмы «Карл Цэйс» у асваенні новай наменклатуры аптычных дэталяў на нашым прадпрыемстве для экспартных паставак.

Дзякуючы Указу прэзідэнта па льготах для канверсійных прадпрыемстваў нашы магчымасці па набыццю новага абсталявання крыху палепшыліся. Аднак гэтага недастаткова. Правёўшы своеасаблівую тэхнічную інвентарызацыю, мы прыйшлі да вельмі трывожнай высновы: для таго, каб наша прадукцыя ў бліжэйшы час магла канкурыраваць па цэнаваму фактару на сусветным рынку, неабходна абнавіць каля 90 працэнтаў абсталявання, але, зыходзячы з тых даходаў, якія атрымлівае наша прадпрыемства, гэта магчыма зрабіць толькі на працягу 30 гадоў, прычым за такі тэрмін такое высокатэхналагічнае абсталяванне павінна абнавіцца некалькі разоў.

Мы прыкладаем вялікія намаганні па пошуку новых партнёраў у розных рэгіёнах для ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва, актыўна працуем на вытворчасць імпартазамяшчальнай прадукцыі, якая выкарыстоўваецца на прадпрыемствах Беларусі. Напрыклад, вырабляем вузлы тармазной сістэмы для аўтамабіляў МАЗа. Прапрацоўваецца варыянт стварэння СП па іх вытворчасці з замежнай фірмай. Спадзяёмся, што праз яго пойдуць і інвестыцыі, і новыя тэхналогіі.

Практыка паказвае, што для таго, каб упісацца ў сістэму сусветнай эканомікі, важна аднолькава эфектыўна працаваць з рознымі рэгіёнамі: і на Усходзе, і на Захадзе. Мяркую, што на дзяржаўным узроўні павінна аказвацца больш адчувальная падтрымка тым прадпрыемствам, якія экспартуюць прадукцыю, а значыць, зарабляюць для дзяржавы валюту, ствараюць

Прыцэлы для стралковай зброі

Прыборы для аэракасмічных здымак

…што выпуск абароннай прадукцыі — …кіх тэхналогій, на базе якіх павінна …ія» канкурэнтаздольная прадукцыя»

Зборачная вытворчасць

новыя рабочыя месцы.

І яшчэ адну праблему акрэслілі спецыялісты «БелОМА», якая, здаецца, апошнім часам пакуль востра не ставілася, але ўсё часцей выходзіць на першы план. Маецца на ўвазе нерэалізаванасць на такіх сучасных прадпрыемствах творчых людзей высокага разумовага патэнцыялу, а значыць, іх псіхалагічная стомленасць.

— *Чамусьці ў нас усё пастаўлена з ног на галаву,* — **лічыць Аляксей Шкадарэвіч.** — *Пакуль некваліфікаваны рабочы, напрыклад, на тым жа лікёра-гарэлачным заводзе будзе атрымліваць у некалькі разоў больш, чым кваліфікаваны інжынер, які вырабляе прыборы для касмічных караблёў, датуль наша эканоміка не выкараскаецца з крызісу. Скажу больш: апошнім часам мы рабілі акцэнт на выкарыстанне чалавечага фактара, але ён таксама небязмежны, нельга ім спекуляваць. Ды і наогул, чалавечыя сілы, шэрае рэчыва ў высокаадукаваных спецыялістаў на заработную плату, што яны цяпер атрымліваюць, аднавіць проста немагчыма. А гэта — тупік. Здавалася б, прадпрыемства, якое экспартуе прадукцыю, павінна і адчуваць сябе фінансава стабільным. Але... Сёння ў нас лепш нічога не рабіць, чым экспартаваць свае тавары. Знешне ў нас усё, здаецца, добра: не маем запазычанасці перад бюджэтам, стабільна выплачваецца, хоць і мізэрная, зарплата. Тым не менш далей так працаваць немагчыма.*

У «БелОМА» шмат напрацовак. Тут ведаюць, што рабіць. Але, як сцвярджаюць спецыялісты, цэнавы дысбаланс можа хутка загубіць цэлую галіну. Мяркуйце самі: каб кампенсаваць 25 працэнтаў мытнай пошліны на імпартныя камплектуючыя і 20 працэнтаў падатку на іх дабаўленую вартасць, прыходзіцца павялічваць цану гатовага вырабу на цэлых 50 працэнтаў. У той жа час, калі яны ўвозяцца праз Расію, то ніякіх пошлін няма. Атрымліваецца, што кошт гэтых камплектуючых з улікам падаткаў вышэйшы, чым кошт таго ж вырабу, пастаўленага з-за мяжы. Таму і выгадней сёння займацца гандлем, чым вытворчасцю. На фінансавым рынку ў нас наогул творыцца штосьці незразумелае: 40 працэнтаў валюты, заробленай за мяжой, трэба абавязкова прадаць па курсу Нацбанка, а вось каб потым закупіць камплектуючыя, трэба ўжо набыць тую ж валюту па міжбанкаўскаму курсу, які перавышае афіцыйны ў 5-6 разоў. Дзе ж логіка? Няма яе і ў тым, што для закупкі, напрыклад, ксеракса, які «БелОМА» вельмі патрэбен, павінны заплаціць фірме ў доларавым эквіваленце па 300—350 тысяч беларускіх рублёў. Чаму ў такія няроўныя ўмовы пастаўлены імпарцёры і экспарцёры гатовай прадукцыі?

Людзі разумеюць, што цяжка знайсці аптымальныя варыянты, але паспрабаваць трэба. Напрыклад, дазволіць другую частку валюты (60 працэнтаў), якая застаецца ў прадпрыемства, прадаваць па любому курсу, таму ж міжбанкаўскаму, каб зарабіць хоць на гэтым. Змякчыў бы праблему і дазвол на гандаль за валюту: у такіх прадпрыемстваў, як «БелОМА», заўсёды ёсць валюта, а з рублямі — пастаяннае напружанне. Чаму яны павінны прадаваць долары за 80 тысяч, а купляць за 300 тысяч?

— *Мы не патрабуем ільгот,* — **заключае Аляксей Шкадарэвіч,** — *мы просім, каб у нас былі аднолькавыя ўмовы бізнесу з нашымі канкурэнтамі, каб у нас не адбіралі тое, што мы сумленна зарабілі. Каб мець магчымасць узнаўляць вытворчасць. Пакуль мы імкнёмся быць канкурэнтаздольнымі на заходнім рынку, дзе, вядома, надзвычай жорсткая канкурэнцыя, але калі будзе працягвацца чахарда з падаткамі, пошлінамі, якія вымушаюць нас павышаць цэны, то мы не вытрымаем. Сёння кіраўнікі многіх прадпрыемстваў думаюць не аб тым, як спрацаваць на перспектыву, а як звесці канцы з канцамі. Гэта ненармальна.*

Магчыма, выкажу для некаторых спрэчную думку, але яна, мяркую, мае права на жыццё. Не сакрэт, што фінансаванне навуковых распрацовак у краіне вельмі слабае, хоць і лепшае, чым у Расіі. Праўда, я разумею, што ўрад імкнецца рабіць усё магчымае ў такой складанай эканамічнай сітуацыі, але ж дакладна бачна, што вялікія фінансавыя сродкі размываюцца. Таму, улічваючы, што Беларусь валодае магутным ваенна-прамысловым комплексам, які не ўдалося да канца разбурыць, было б мэтазгодным, каб прэзідэнт узяў яго функцыянаванне пад свой асобны патранаж. Магчыма, павінна быць створана спецыяльная прэзідэнцкая структура, якая б займалася сур'ёзным аналізам становішча на такіх прадпрыемствах, садзейнічала б іх развіццю і эфектыўнай рабоце. Перакананы, што гэта адна з нямногіх галін беларускай эканомікі, якая ў поўны голас заявіла ўжо аб сабе на сусветным рынку, якая надае Беларусі імідж высокатэхналагічнага вытворцы і якая здольна прынесці ў бюджэт краіны вялікія грашовыя паступленні.

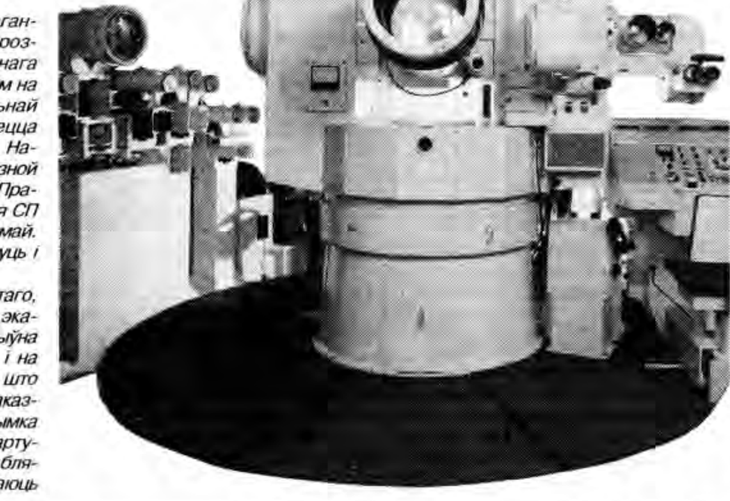

«Пошук аптымальнай мадэлі развіцця. Жаданне ёсць, але ўмовы для гэтага дзяржавай пакуль не створаны»

Апынуўшыся на раздарожжы пасля развалу Саюза, а потым шмат разоў атрымаўшы ад варот паварот на замежным рынку, спецыялісты аб'яднання намацалі, на іх погляд, аптымальны шлях прарыву туды — сумесныя прадпрыемствы (СП). Іх было створана на першым часе пяць — з англійскімі, італьянскімі, нямецкімі і амерыканскімі фірмамі. У кожнай з іх, як вядома, ужо існавала свая дылерская сетка, свае рынкі збыту, а галоўнае — была вядомая гандлёвая марка, пад якой планавалася рэалізоўваць напрацоўкі і беларускіх вытворцаў. Гэта быў разумны крок.

Меркавалася, што, напрыклад, на сумесным беларуска-амерыканскім прадпрыемстве «БелОМА-БСІ» будзе створана 1,5 тысячы рабочых месцаў, а на беларуска-нямецкім СП «Філман-БелОМА» — аж 2,5 тысячы. Хто мог тады падумаць, што інвестары з цягам часу сустрэнуць розныя абмежаванні, забароны, паборы. Вядома, кожны з іх, ідучы на стварэнне сумеснай вытворчасці, разлічваў на нейкі прыбытак. Але адкуль яму было з'явіцца, калі для амерыканцаў, напрыклад, было дзіўным, што наша дзяржава не дазваляе свабодны ўвоз камплектуючых для вытворчасці навукаёмістай прадукцыі. Гэта пры тым, што ў свеце высокія тэхналогіі, якія прыносяць бюджэту найбольшы даход, маюць прывілеі, што элементная база для іх з мэтай павышэння канкурэнтаздольнасці вызвалена ад мытных пошлін. У нас жа, каб увезці японскі лазерны дыёд, які складаў больш як 70 працэнтаў сабекошту лазернай указкі «БелОМА-БСІ», трэба было заплаціць 25 працэнтаў мытнай пошліны і 20 працэнтаў падатку на дабаўленую вартасць. Як вынік — прадукцыя падаражэла адразу на 50 працэнтаў і стала неканкурэнтаздольнай з больш таннай такой жа тайваньскай, а сумеснае прадпрыемства перастала існаваць.

Тое ж адбылося і з СП «Філман-БелОМА», ад якога засталося толькі 60 рабочых месцаў, напрацаваных у самым пачатку сумеснай дзейнасці. Зараз нямецкая фірма «Філман» у поўнай меры рэалізуе свой праект ва Украіне.

Аналагічная сітуацыя і з супрацоўніцтвам з італьянскай фірмай «Коемар», якая вырабляе асвятляльнае абсталяванне, напрыклад, для шоу-дыскатэк. Дарэчы, яно ўстаноўлена ў Крамлёўскім палацы з'ездаў, афіцыйна пастаўлялася на апошнія зімовыя Алімпійскія гульні. Перспектыва прадпрыемства была выдатная. Пяць гадоў таму ніхто не мог уявіць, што італьянцам прыйдзецца завозіць сыравіну са сваёй краіны, таму што расійскі алюміній амаль на трэць падаражэў. І калі б не вялікія сродкі, укладзеныя ў супрацоўніцтва, па меркаванню італьянскага боку, то яны даўно прыпынілі б з намі ўсе адносіны.

Па перакананню **намесніка генеральнага дырэктара аб'яднання па камерцыйных пытаннях Уладзіміра Кіскіна,** *немагчымасць свабодна купляць і прадаваць валюту, розныя яе курсы продажу і куплі, што забірае ўвесь прыбытак толькі ў абаротныя сродкі, а таксама незразумелыя мытныя пошліны на камплектуючыя вельмі перашкаджаюць замежным інвестарам.*

Прыцэлы для стралковай зброі

І толькі лідэр сусветнай оптыкі нямецкая фірма «Карл-Цэйс», стварыўшы СП «Цэйс-БелОМА», працягвае нарошчваць вытворчасць сваёй прадукцыі. Сёння тут працуюць амаль 300 чалавек, якія збіраюць аптычныя вузлы для афтальмалагічных прылад. Праўда, пакуль уся гэтая якасная прадукцыя ідзе ў Германію. Плануецца, што з пашырэннем вытворчасці яна з'явіцца і на беларускім рынку. Калі немцы знайшлі ў аб'яднанні вельмі кваліфікаваныя кадры, то для БелОМА дзейнасць СП — гэта перадавыя тэхналогіі і новыя формы арганізацыі працы. Да таго ж частка абсталявання, устаноўленага на плошчах завода імя Вавілава, будзе бясплатна перададзена БелОМА праз сем гадоў. Акрамя гэтага нямецкая фірма аказвае падтрымку ў праштурхоўванні беларускай прадукцыі на заходнія рынкі, у пошуку замежных партнёраў. Пакуль прадукцыя СП рэалізуецца пад маркай фірмы «Карл Цэйс», але не выключана, што ў будучым яна будзе прадавацца і пад уласнай маркай «Цэйс-БелОМА».

Дарэчы, магчыма, вопыт арганізацыі таго ж «Цэйса» быў пераняты кіраўніцтвам БелОМА пры рэструктурызацыі аб'яднання. Сэнс яе заключаўся ў тым, што кожнае са створаных у свой час дванаццаці самастойных прадпрыемстваў уяўляе замкнёнасць вытворчасці на калектыве-распрацоўшчыку (канструяванне, укараненне і рэалізацыя), што дазваляе адмаўляцца ад серыйнай вытворчасці навінак, якія не маюць збыту, а гэта значыць у больш сціслыя тэрміны распрацаваць іншыя сучасныя вырабы, якія будуць карыстацца попытам нават у заходніх развітых краінах. Але сёння дзяржавай створаны такія ўмовы, што выгадней увозіць прадукцыю, чым яе вырабляць. Тым не менш, на БелОМА не чакаюць нейкай міфічнай дапамогі, не імкнуцца сядзець на шыі дзяржавы, а з мэтай асваення новых рынкаў ствараюць канкурэнтаздольныя вырабы. Праўда, і тут ліміты амаль вычарпаны. Таму высокапрафесіянальны калектыў спадзяецца, што падаткі, кошт энерганосьбітаў, матэрыяльных рэсурсаў не будзе вышэй, чым на сусветным рынку, што з'явіцца устойлівая валютная сістэма, што будуць прыняты меры па падтрымцы айчынных таваравытворцаў, у тым ліку і экспарцёраў, што ўсё будзе прыведзена ў парадак.

Прыцэлы, прыборы навядзення кіруемага ўзбраення, дальнамеры квантавыя

— *Наш галоўны клопат сёння — гарадаўтваральныя прадпрыемствы аб'яднання,* — **гаворыць Уладзімір Кіскін.** — *У Вілейцы, напрыклад, кожны другі жыхар звязаны з заводам «Зеніт». Калісьці тут выраблялася амаль 750 тысяч фотаапаратаў, цяпер — толькі 3-4 тысячы ў год. Там устаноўлена унікальнае абсталяванне, але, каб прадпрыемства запрацавала, патрэбны вялікія капітальныя ўкладанні, якіх, зразумела, у сённяшняй эканамічнай сітуацыі ў аб'яднання няма. Складаная сітуацыя і на рагачоўскім заводзе «Дыяпраектар». Праўда, гэтае прадпрыемства, у адрозненне ад «Зеніта», мае універсальнае абсталяванне, на якім можна вырабляць прадукцыю вельмі шырокага асартыменту. Мы шмат гаворым пра падтрымку айчынных вытворцаў, але на самай справе амаль нічога канкрэтнага ў гэтым накірунку не робім. Мяркую, у многім з-за таго, што не назіраецца сур'ёзнай каардынацыі ў правядзенні распрацовак рознымі прадпрыемствамі. Напрыклад, у БелОМА згодна з праграмай «Холад» асвоены выпуск хладонавых герметычных кампрэсараў для прамысловых установак, базавыя мадэлі якіх надзейна функцыянавалі ў цяжкіх умовах эксплуатацыі ў саставе кандыцыянераў на ваенных суднах. Розная холадапрадукцыйнасць (ад 0,7 да 32 кВт) і шырокі дыяпазон тэмператур кіпення (ад мінус 35°С да плюс 10°С) дазваляе выкарыстоўваць такія кампрэсары для стварэння халадзільнай тэхнікі, прызначанай для захоўвання прадуктаў і ахаладжэння малака на фермах. Мы сваю задачу выканалі, а вось Гомельскі радыёзавод з-за адсутнасці фінансаў прыпыніў выкананне праграмы па стварэнню прамысловых халадзільнікаў на аснове нашых кампрэсараў. Хоць, вядома, такія ўстаноўкі ў вяскоўцаў былі б запатрабаваны.*

І яшчэ адну слушную думку выказаў Уладзімір Міхайлавіч. Дзяржава, па яго меркаванню, павінна дасканала ведаць, што неабходна народнай гаспадарцы ў бліжэйшы час і, зыходзячы з гэтага, ставіць канкрэтныя задачы перад распрацоўшчыкамі. Гэта ў ідэале. Пакуль жа нават тое, што ўжо гатова да вытворчасці і, здавалася б, патрэбна людзям, не знаходзіць шырокага прымянення. БелОМА вырабляе сепаратар-маслабойку, які здольны ачышчаць малако ад радыенуклідаў: калі забруджанае малако прапусціць праз яго, то літаральна за некалькі хвілін можна атрымаць ачышчаныя вяршкі, якія захоўваюць усе карысныя рэчывы і пасля развядзення гатаванай вадой да пажаданай тлустасці могуць ужывацца ў ежу. У масленцы, як сведчаць даследаванні, застаецца да 95 працэнтаў цэзію і 97 працэнтаў стронцыю. Такія сепаратары прынеслі б шмат карысці людзям, якія пражываюць у чарнобыльскай зоне. Асобная сям'я за свае некалькі дзесяткаў тысяч рублёў, што выдзяляюцца ў якасці дапамогі і даплат у забруджаных зонах, не зможа, зразумела, закупіць іх. А вось магчымасць аб'яднаць гэтыя выплаты з канкрэтнай мэтай набыцця такіх ачышчальнікаў малака для хаця б кожнага сельскага Савета, здаецца, рэальная.

— *Мы падлічылі: каб вырашыць задачу ачысткі малака, толькі ў Беларусі іх трэба не менш як сто тысяч,* — **канстатуе Уладзімір Кіскін.** — *Неабходны дзяржзаказ на масавы выраб сепаратараў, каб забяспечыць імі спачатку ўсе забруджаныя раёны, а потым і ўсіх жадаючых у іншых рэгіёнах краіны. Дарэчы, з'яўляючыся дзяржаўным прадпрыемствам, БелОМА за апошнія восем гадоў не атрымала па лініі дзяржзаказу ніводнага рубля. Такое ўражанне, што нам непатрэбна ні сацыяльна значная, ні ваенная прадукцыя.*

Ці магчыма стаць здаровым асобнаму прадпрыемству ў хворым арганізме эканомікі?

Вопыт БелОМА прымушае ўсумніцца ў гэтым. Што б ні рабілі на асобна ўзятым прадпрыемстве, якія б патаемныя рэзервы ні знаходзілі там, у тым ліку і на поўную катушку выкарыстоўваючы чалавечы фактар, без дакладна вызначанай дзяржаўнай стратэгіі ўдасканалення эканомікі атрымліваецца ўсё вельмі складана. «Кропкавая» дапамога, якая сёння аказваецца некаторым прадпрыемствам, пры існаванні шэрагу агульнаэканамічных праблем, не надта цягне за сабой, як планавалася, рэанімацыю іншых суб'ектаў гаспадарання. Больш таго, хворы арганізм эканомікі заганяе ў тупік і тыя працоўныя калектывы, якія яшчэ некалькі гадоў таму спадзяваліся, што, знайшоўшы эфектыўную форму арганізацыі працы на сваім прадпрыемстве, не сустрэнуць з боку дзяржавы перашкод. Яны, як сведчыць практыка БелОМА, — у існаванні некалькіх абменных курсаў беларускага рубля з вялізнай розніцай паміж імі, што забірае ў прадпрыемства апошнія абаротныя сродкі; яны — у няроўных умовах экспарцёраў і імпарцёраў, што робіць больш выгадным гандляваць імпартнымі гатовымі вырабамі, чым займацца вытворчасцю і экспартаваць сваю прадукцыю; яны — у непрымальных падатковых і мытных нагрузках для сумесных прадпрыемстваў, якія маглі б стаць лакаматывам айчынных вытворцаў у асваенні новых замежных рынкаў, у прыцягненні сучасных тэхналогій. Без вырашэння гэтых кардынальных праблем, перакананы спецыялісты БелОМА, немагчыма вытрымліваць канкурэнцыю, а значыць, ёсць бяспека, што іншыя пойдуць у сваім развіцці далей, а мы застанёмся такімі, якія ёсць. Ці згодны мы на гэта? Упэўнены, не!

Уладзімір АНДРЫЕВІЧ, Таццяна БУРДЗЬ, Дзмітрый ЯНКОВІЧ (фота).

Тэл.: (017) 263-97-75; 264-12-81; 264-24-51; 264-02-40. Факс (017) 264-02-22.

СОУСЫ КРАСНЕНСКАГА КАНСЕРВАВАГА ЗАВОДА — ВЫДАТНАЯ ПРЫПРАВА ДА СТРАЎ НА ВАШЫМ СТАЛЕ

Яны не ўтрымліваюць кансервантаў і выпрацоўваюцца выключна з натуральнай сыравіны

ЗА АПОШНІЯ ПАЎТАРА ГОДА ЗАВОД ДАСЯГНУЎ ВЯЛІКАГА ПРАГРЭСУ У РАЗВІЦЦІ СВАЁЙ ВЫТВОРЧАСЦІ, ПАЛЯПШЭННІ КАНКУРЭНТАЗДОЛЬНАСЦІ ПРАДУКЦЫІ. ЯГО СОУСЫ І КАНСЕРВЫ КАРЫСТАЮЦЦА ЎСТОЙЛІВЫМ ПОПЫТАМ ЯК У БЕЛАРУСІ, ТАК І ЗА ЯЕ МЕЖАМІ. ЯК УДАЛОСЯ ДАСЯГНУЦЬ ГЭТАГА, РАСКАЗВАЮЦЬ ПРАЦАЎНІКІ ПРАДПРЫЕМСТВА.

Ванда ГЕРАСІМЕНКА, начальнік цэха

На заводзе працую ўжо не адно дзесяцігоддзе, а калі быць дакладнай — з 1971 года. Бачыла яго заможным, квітнеючым прадпрыемствам, калі мы выпускалі даволі шырокі асартымент кансерваў з агародніны і садавіны, разнастайныя сокі, закусачныя кансервы, салянкі, перапрацоўвалі журавіны, чарнаплодную рабіну, яблыкі ў вялікай колькасці. Потым, асабліва на заключным этапе перабудовы, аб'ёмы вытворчасці пачалі няўхільна падаць, і ў рэшце рэшт завод апынуўся на мяжы банкруцтва. Працавалі мы ўжо 3-4 змены ў тыдзень. Былое наша кіраўніцтва не здолела зарыентавацца ў новай складанай абстаноўцы.

Рынак збыту прадукцыі моцна звузіўся. Мы страцілі даўніх кліентаў у Расіі, Казахстане, іншых былых рэспубліках СССР. Высокія транспартныя тарыфы, цана на сыравіну зрабілі нявыгаднымі туды нашы пастаўкі.

Цяжка сказаць, якім быў бы наш лёс, калі б не прызначэнне дырэктарам у красавіку 1997 года Ірыны Сінельнікавай. Ведаеце, якая спадчына ёй дасталася? Даўгі астранамічныя, вытворчасць разбурана. Больш-менш нармальным падраздзяленнем заставалася кацельня.

Тым не менш, новы кіраўнік здолела ўдыхнуць у людзей веру ў свае сілы, у тое, што мы не горшыя і можам працаваць і зарабляць грошы. Пад яе кіраўніцтвам мы перагледзелі асартымент выпускаемай прадукцыі. Вырашылі вырабляць толькі тое, што будзе карыстацца попытам, і рэалізоўвацца адразу, без затрымак. Мы спыніліся на таматных соусах. Распрацавалі адлаведную рэцэптуру. Каб пакупнікі не расчараваліся ў нашых соусах, асаблівую ўвагу мы ўдзялілі якасці прадукцыі. Імкнуліся яе вытрымліваць, нягледзячы ні на якія абставіны. Для гэтага набываем толькі якасную замежную сыравіну, строга прытрымліваемся тэхналогіі. І мы дасягнулі пастаўленай мэты — наша прадукцыя заняла сваю нішу на рынку харчовых тавараў.

Тым, каму яшчэ не давялося пазнаёміцца з нашай прадукцыяй, хачу параіць: не губляйце часу, а купіце на выбар соусы «Мінскі», «Наташа» або соус «Краснадарскі». Пакаштуйце хаця б адзін з іх — і вы адразу адчуеце, што наш соус выраблены толькі з натуральнай сыравіны, без усякіх штучных дабавак і кансервантаў.

Аснова любога таматнага соусу — паста. Ад яе якасці залежыць і смак соусу. Але якасная паста, асабліва замежнай вытворчасці каштуе нятанна. Аднак мы з самага пачатку вырашылі не эканоміць на гэтым важным элеменце прадукцыі і набываем пасту якасную і смачную.

У нас ёсць задумкі па пашырэнню асартыменту прадукцыі. Напрыклад, выпускаць грыбы лісічкі, іншыя смачныя рэчы. І я ўпэўнена, што мы справімся з новымі задачамі. Бо ў нашым калектыве ёсць шмат вопытных, кваліфікаваных, адданых справе людзей. Гэта Ніна Пятроўна Квятко, Зоя Іванаўна Карчміт, Галіна Мікалаеўна Сяргей і многія іншыя.

Ірына ЛАВОР, эканаміст

Эканамічныя паказчыкі красамоўней за словы гавораць пра дасягненні нашага прадпрыемства. Вынікі гэтага года абяцаюць быць нядрэннымі. У параўнанні з мінулым годам аб'ёмы выпуску прадукцыі да канца 1998 г. вырастуць у 2,5 раза. Для нашага калектыву гэты год быў у многім вызначальным. Мы здолелі замацаваць дасягнуты летась пералом негатыўнай сітуацыі.

Сёння на заводзе працуюць 175 чалавек, а летась было 80. Зараз прыбытак складае больш як 700 млн. рублёў, да канца года гэта лічба, мяркуем, павялічыцца да мільярда. Зарплата стабільная і выплачваецца рэгулярна і без затрымак. У кастрычніку сярэдняя зарплата склала 6,8 мільёна рублёў. Людзі, без перабольшання, задаволеныя тым, што маюць добрааплатную работу. Шмат жыхароў пасёлка Краснае жадаюць уладкавацца на завод. Ужо ўтварылася даволі вялікая чарга прэтэндэнтаў. Мы прымаем навічкоў на конкурснай аснове.

Рэнтабельнасць пакуль невялікая — 0,5 працэнта, але галоўнае, што мы маем неблагія шанцы на яе павышэнне. У будучым годзе ёсць усе падставы значна палепшыць нашы эканамічныя паказчыкі, у прыватнасці, знізіць сабекошт прадукцыі. Сёлета нам дазволіла гэта зрабіць нарыхтоўка яблыкаў у навакольных вёсках і суседнім Вілейскім раёне.

Пра якасць прадукцыі гаворыць і тое, што яна не затрымліваецца на складах. Не ўсім жадаючым мы можам адпусціць яе, нягледзячы на тое, што завод практычна працуе круглыя суткі ў чатыры змены. Хаця яшчэ параўнаўча нядаўна, у 1996 годзе, магутнасці былі загружаны ўсяго на 14 працэнтаў.

Васіль ЗАЛІЎСКІ, галоўны інжынер

Асноўная наша праблема — старое, вельмі зношанае абсталяванне. Да прыходу І. Сінельнікавай яно амаль не выкарыстоўвалася, паціху ржавела. Пасля таго, як яна ўзначаліла калектыў, мы адрамантавалі абсталяванне і зараз працуем на ім. З новага набылі толькі пару помпаў і ўпаковачную машыну. Зразумела, старое абсталяванне ламаецца, даводзіцца ўвесь час нешта рамантаваць. Але тым не менш сёлета ў гэтых неспрыяльных умовах мы павялічылі прадукцыйнасць працы на 30 працэнтаў. І гэта пры тым, што ступень зношанасці абсталявання складае 120—150 працэнтаў!

Сёлета нам удалося ўласнымі сіламі механізаваць самыя працаёмкія працэсы вытворчасці. На заводзе поўным ходам ідуць работы па наладцы лініі па выпуску моцных алкагольных напояў. Плануем таксама наладзіць вытворчасць натуральных сокаў і таматных напояў. Мы прыкладаем усе намаганні, каб запусціць гэту лінію да канца года.

Грошы, якія мы мяркуем зарабіць у наступным годзе, разлічваем патраціць на рэканструкцыю кансервавага цэха, набыццё высокаэфектыўнага абсталявання. Ёсць задумкі адрадзіць перапрацоўку грыбоў, ягад, пладоў. Быў час, калі мы штогод нарыхтоўвалі па 150—200 тон грыбоў.

Карацей, у нас ёсць усе магчымасці ператварыць наш завод у перапрацоўчае прадпрыемства сярэдніх памераў. Так, з пускам новага цэха збіраемся прыняць на работу 50 чалавек, а агульную колькасць працуючых давесці ў 1999 годзе да 300.

КААРДЫНАТЫ ЗАВОДА

Рэспубліка Беларусь, Мінская вобласць, Маладзечанскі раён, Краснае.

Тэл./факс (8-273) 96159; 96279 (бухгалтэрыя); 96277 (аддзел збыту).

«Белпрадукт-98»

ПАД ГЭТАЙ НАЗВАЙ АДКРЫЛАСЯ 5-Я МІЖНАРОДНАЯ СПЕЦЫЯЛІЗАВАНАЯ ВЫСТАЎКА

Летась выстаўка сабрала 146 удзельнікаў з 15 краін. Сёлета пра ўдзел у выстаўцы «Белпрадукт-98» заявілі больш за сто прадпрыемстваў і фірмаў з Аўстрыі, Балгарыі, Германіі, Італіі, Латвіі, Літвы, Украіны, Польшчы, Расіі, ЗША, Швейцарыі, Эстоніі.

Тэматыка выстаўкі разнастайная: абсталяванне для перапрацоўкі, упакоўкі і расфасоўкі прадуктаў харчавання; абсталяванне для бараў, рэстаранаў, кафэ, магазінаў; хлебапякарнае абсталяванне; вырабы мукамольнай, крупяной, макароннай, кандытарскай прадукцыі; масла і малакапрадукты; мяса і каўбасныя вырабы, рыбапрадукты; чай і кава; розныя напоі, кансерваваная прадукцыя і многае іншае.

ІНІЦЫЯТЫВА ФОНДУ «ЕЎРАЗІЯ» ДЛЯ БЕЛАРУСКІХ УНІВЕРСІТЭТАЎ

На прэс-канферэнцыі ў Мінску Уільям Мейнз, прэзідэнт Фонду «Еўразія», аб'явіў аб пачатку ажыццяўлення новай праграмы універсітэцкага партнёрства. Яе мэта — дапамагчы беларускім студэнтам атрымаць якасную адукацыю і ступень магістра ў сферы бізнесу і менеджменту.

Фонд «Еўразія» ўжо не першы год прысутнічае на Беларусі. Да сённяшняга дня ён супрацоўнічаў выключна з няўрадавымі і недзяржаўнымі арганізацыямі. Яго гранты (фінансавая дапамога ў памеры не больш як 20 тысяч долараў ЗША) атрымлівалі незалежныя сродкі масавай інфармацыі, новыя грамадскія арганізацыі, даследчыя цэнтры, прадстаўнікі малога бізнесу і інш. Тым самым стваральнікі фонду (амерыканская арганізацыя, якая існуе на сродкі прыватных арганізацый-донараў) неадноўчы заяўлялі і падмацоўвалі свае словы на практыцы канкрэтнай фінансавай дапамогай у пабудове дэмакратычных інстытутаў і свабоднай рыначнай эканомікі на ўсёй постсавецкай прасторы.

Але цяпер, відаць, у тактыцы фонду адбыліся змены: яго кіраўніцтва ў асобе прэзідэнта У. Мейнза пайшло на прамы кантакт з урадавымі коламі.

Праграма універсітэцкіх абменаў будзе ажыццяўляцца ў тры этапы. Да ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца ўсе вышэйшыя навучальныя ўстановы. У іх, у выпадку атрымання гранту, з'явіцца магчымасць стаць партнёрамі амерыканскіх і еўрапейскіх універсітэтаў.

Леанід ТУГАРЫН.

ВІНШАВАННІ

Сардэчна віншую з днём нараджэння мінчаніна ***Юрыя КУДРАЎЦАВА****. Жадаю моцнага здароўя, шчасця, поспехаў і доўгіх гадоў жыцця.*

Дзядзька Косця, в. Маркава.

Ад усяго сэрца віншуем дарагую ***Ванду Сігізмундаўну ХІЛЬКО*** *з 55-годдзем. Жадаем добрага здароўя, мужнасці, сілы духу. Жыві доўга і радуй нас.*

Дзеці, унукі з Капыльскага раёна.

Мікалаю НЯГОДЗЬКУ *з Івянца шчырыя пажаданні добрага здароўя, поспехаў у вучобе, працы, шчырых сяброў, вялікага шчасця з нагоды дня нараджэння.*

Родзічы, г. Стоўбцы.

Віншуем з днём нараджэння дарагую і любую жонку, дачку і сястру ***Наталлю Аляксандраўну БРЭЧКА*** *з в. Ліпск. Жадаем моцнага здароўя, шчасця, радасці і дабрабыту.*

Бацькі, муж, браты.

Ад усёй душы віншуем любімых бацькоў ***Міхаіла Васільевіча і Лідзію Фёдараўну ШАБЕТНІКАЎ*** *з 25-годдзем сумеснага жыцця. Жадаем шчасця, радасці і доўгіх гадоў жыцця.*

Дзеці, г. Узда.

Дарагія ***Вольга Пятроўна і Уладзімір Іванавіч ЛУПІНЦЫ****, віншуем вас з сярэбраным вяселлем. Жадаем моцнага здароўя і доўгіх шчаслівых гадоў жыцця.*

Сын Васіль, бацька Пятро, г. Светлагорск.

ПАГРОЗА БРУШНОГА ТЫФУ Ў ЖЫРОВІЦАХ БЫЛА ПЕРАБОЛЬШАНА

У лістападзе ў многіх беларускіх СМІ прайшла інфармацыя аб эпідэміі брушнога тыфу ў Мінскай вышэйшай духоўнай праваслаўнай семінарыі, якая размяшчаецца побач з Жыровіцкім Свята-Успенскім манастыром. Зразумела, гэта навіна імгненна зменшыла колькасць жадаючых наведаць манастыр, бо, нягледзячы на той факт, што пра брушны тыф большасць з нас ведае толькі па чутках і нават не разумее розніцы паміж кішэчнай інфекцыяй і паветрана-кропельнай, нямногія пажадалі рызыкаваць і падвяргаць сваё здароўе пагрозе. У выніку панікі, узнятай журналістамі, у першую чаргу пацярпеў сам Жыровіцкі манастыр, які існуе за кошт ахвяраванняў паломнікаў і турыстаў.

Каб высветліць ступень рызыкі падхапіць брушны тыф у Жыровіцах, мы звярнуліся за тлумачэннямі да эпідэміёлагаў Гродзенскага абласнога і Рэспубліканскага цэнтраў гігіены і эпідэміялогіі. Іх меркаванні на гэты конт супадаюць: ніякай пагрозы не існуе. Сапраўды, у духоўнай семінарыі быў зарэгістраваны ачаг брушнога тыфу, у які аказаліся ўцягнутымі толькі чатыры семінарысты. Прычым тры з іх падхапілі інфекцыю ў Мінску, калі наведвалі бацьку аднаго з іх. Той заразіўся брушным тыфам праз малако ад жанчыны-вірусаносьбіта, а замкнуўся гэты ланцужок ужо ў семінарыі, дзе інфіцыраваны быў сусед па пакою захварэўшых семінарыстаў. У двух пацярпелых наяўнасць брушнога тыфу была бактэрыялагічна пацверджана, а двум другім быў пастаўлены клінічны дыягназ.

Па словах выконваючага абавязкі загадчыка эпідэміялагічнага аддзела Гродзенскага абласнога ЦГЭ Яўгена Ліхоты, на тэрыторыю манастыра нават не прыйшлося абмяжоўваць доступ наведвальнікаў, дастаткова аказалася абсервацыйнага рэжыму, гэта значыць абмежавання кантактаў семінарыстаў са знешнім светам. Але 17 лістапада ўсе захварэўшыя семінарысты ўжо вярнуліся з інфекцыйнага аддзялення ў навучальную ўстанову і жыццё тут пацякло ў ранейшым русле.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Сёння — Дзень інвалідаў Рэспублікі Беларусь

У ПАСТЦЫ КРЫЗІСУ

АПЫНУЎСЯ АПОШНІМ ЧАСАМ БЕЛАРУСКІ ПРАТЭЗНА-АРТАПЕДЫЧНЫ АДНАЎЛЕНЧЫ ЦЭНТР

У нечым гэту ўстанову можна назваць унікальнай. Яе «формула» простая: вытворчасць плюс медыцынская дапамога. У такім выглядзе Беларускі пратэзна-артапедычны аднаўленчы цэнтр існуе ўжо 10 гадоў — з таго моманту, як пры галоўным прадпрыемстве ВА «Пратэзіст» з'явіўся спецыялізаваны шпіталь.

Сярэдняя працягласць стацыянарнага лячэння складае тут, як правіла, 23—24 дні. За гэты час хворы павінен атрымаць індывідуальны пратэз, стаць на ногі і пачаць хадзіць. Апошняе самае складанае. Бо, як перакананы супрацоўнікі цэнтра, навучыць карыстацца пратэзам нашмат складаней, чым навучыць хадзіць дзіця. Логіку зразумець няцяжка: усе пацыенты апроч фізічных недахопаў маюць псіхалагічныя траўмы. Гэтым тлумачыцца і тая акалічнасць, што ўсім стацыянарным хворым прапануецца прайсці пэўны курс аднаўленчага лячэння — у звычайную паліклініку пойдзе далёка не кожны.

Тым часам колькасць пацыентаў працягвае імкліва павялічвацца. Так, калі ў 1970 годзе на ўліку ў ВА «Пратэзіст» знаходзілася каля 35,5 тысячы чалавек, то сёння — ужо амаль удвая больш.

— Адназначна назваць прычыны гэтай тэндэнцыі складана, — распавядае галоўны ўрач, намеснік дырэктара Беларускага пратэзна-артапедычнага аднаўленчага цэнтра Вольга Логвінава. — Як быццам, можна спаслацца на тое, што значна пагоршылася экалогія і сацыяльная сітуацыя ў краіне. Але нельга абысці ўвагай і такі факт, што ў апошнія гады значна лепш пачала працаваць дыягностыка і, як вынік, удаецца «выявіць» усё больш і больш інвалідаў.

— Вашы пацыенты — людзі з прыроджанымі паталогіямі і ахвяры траўмаў?

— Як гэта ні сумна, але гэта далёка не галоўныя катэгорыі хворых. Калі ўзяць інвалідаў без ніжніх канечнасцяў, то амаль 70 працэнтаў з іх складаюць людзі, якім была зроблена ампутацыя па прычыне самых розных захворванняў сасудаў.

— Дарэчы, ці даводзіцца адмаўляць людзям у дапамозе?

— Спыніць пратэзаванне мы можам толькі ў адным выпадку — калі бачым, што з-за новай нагрузкі рэзка пагаршаецца агульны стан чалавека. Такім хворым можна прапанаваць хіба што крэсла-каляску.

80 ложкаў стацыянару і паліклініка на 300 наведвальнікаў у змену. Па вялікаму рахунку для Беларусі гэтага дастаткова, тым больш, што філіялы пратэзна-артапедычнага цэнтра існуюць таксама ў Віцебску, Магілёве, Гомелі, Гродне. Лічыцца, што іх агульная матэрыяльна-тэхнічная база дазваляе не толькі аказаць дапамогу ўсім інвалідам, але і поўнасцю забяспечыць пасцельнай бялізнай, абуткам, некаторымі відамі адзення дамы-інтэрнаты краіны. Але чэргі жадаючых тут працягваюць з'яўляцца з незайздроснай перыядычнасцю.

...Атрымалася так, што ў Беларусі ніколі не было ўласнай вытворчасці камплектуючых дэталяў і паўфабрыкатаў для пратэзаў. Спроба стварыць такую вытворчасць у краіне аказалася безвыніковай: ад несерыйных заказаў, якія, да таго ж, патрабуюць нятаннай аснасткі, прадпрыемствы адмовіліся. Безумоўна, у гэтых варунках штосьці ўдалося зрабіць непасрэдна намаганнямі цэнтра. Аднак большасць камплектуючых і паўфабрыкатаў па-ранейшаму даводзіцца набываць за мяжой — у Расіі, Германіі, краінах Прыбалтыкі, ва Украіне...

— Якраз тут на першы план выходзіць пытанне сродкаў, тлумачыць Вольга Логвінава. — З аднаго боку, ужо стала хранічнай праблема неплацяжоў за выраблены намі пратэзы. З іншага — усе больш складана канверсаваць валюту. Дзякуй Богу, што пакуль нас разумеюць тыя ж расіяне, якія калі-нікалі згаджаюцца пастаўляць камплектуючыя «ў доўг».

— А далей?

— Што будзе далей, сказаць немагчыма. Такі прыклад. З 1997 года, дзякуючы кансультацыям калег з Германіі, мы пачалі выкарыстоўваць для карэкцыі пазваночніка хворых на скаліёз вядомы метад французскага артапеда Жака Шыно. Карсеты Шыно былі зроблены для 50 дзяцей, з'явіліся першыя паспяховыя вынікі. Аднак не сакрэт, што карсеты трэба мяняць прынамсі двойчы ў год — да таго часу, пакуль не спыніцца рост арганізма. Не рабіць гэта — значыць толькі нашкодзіць дзіцяці. Між тым, для вырабу карсетаў Шыно ў нас няма патрэбнага поліэтылену Сімона. І, на жаль, прыклад з пленкай Сімона сёння далёка не адзіны...

Сяргей ГРЫБ.
Фота Аляксандра ЗАХАРАВА.

Часопіс «Крыніца жыцця» — хрысціянскае выданне

На яго старонках: хрысціянства сёння, найноўшыя тэалагічныя працы, шлях чалавека да Бога, выхаванне дзяцей і моладзі, хрысціянскія каштоўнасці, карысныя парады, кансультацыі па духоўных пытаннях. Заснавальнік — Саюз ЕХБ. Выходзіць 1 раз у 2 месяцы на рускай мове з публікацыяй часткі матэрыялаў на беларускай. *Кошт на I паўгоддзе 1999 года 90 тыс. руб. Падпісны індэкс 74850.*

Ісус сказаў: «Калі хто не народзіцца ад вады і Духа, не можа ўвайсці ў Царства Божае. Народжанае ад плоці ёсць плоць, а народжанае ад Духа ёсць дух» (Евангелле паводле Яна 3:5:6).

Многія глыбока рэлігійныя людзі рызыкуюць не трапіць у Царства Божае, пасля смерці яны трапяць у пекла. Чаму? Таму што яны духоўна мёртвыя, не народжаныя духоўна. Увойдуць у Царства Божае толькі народжаныя ад вады і Духа. Як нарадзіцца духоўна? Чалавеку трэба паверыць у тое, што Ісус Хрыстос памёр за грахі ўсіх людзей і ўваскрос для апраўдання людзей. Калі чалавек пакаецца і адчыніць сваё сэрца для Духа Святога, тады Дух Святы ўвойдзе ў ягонае сэрца і напоўніць яго. Гэта і ёсць духоўнае нараджэнне. Сапраўдны хрысціянін — гэта чалавек, у сэрцы якога жыве Дух Святы.

Малітва. «Ойча Нябесны, прабач мне грахі, выратуй душу маю, прашу ў імя Ісуса Хрыста. Я адчыняю сваё сэрца і запрашаю Духа Святога ўвайсці туды. Прыйдзі да мяне, Божа, навучай і вядзі па жыццёвых шляхах. Амін».

Падрабязней пра гэта, а таксама пра іншыя духоўныя рэчы чытайце ў часопісе.

Адрас для лістоў: Беларусь, 225860, г. Кобрын, а/с 10,
т. (01642) 2-90-60, факс 2-89-97.
E-mail: box@krinica.belpak.brest.by

На працэсе Старавойтава чытаецца абвінаваўчае заключэнне

Як паведаміла карэспандэнту «Звязды» старшыня Кіраўскага раённага суда Надзея Чмара, судовае слуханне па крымінальнай справе Васіля Старавойтава, Аляксандра Яўстратава і Алега Шапавалава ідзе нармальным чынам.

Фота БЕЛТА.

Працягваецца чытанне абвінаваўчага заключэння, і за першыя тры дні працэсу прачытана 200 старонак, а ўсяго абвінаваўчае заключэнне налічвае на тысячу з лішкам старонак.

Васіль Старавойтаў, па сцвярджэнню старшыні суда, адчувае сябе нармальна і пакуль не прасіў медыцынскай дапамогі. Урач увесь час знаходзіцца ў зале суда, праз кожную гадзіну аб'яўляецца перапынак у судовым пасяджэнні для адпачынку. Праўда, цяпер у зале суда, у адрозненне ад пачатку працэсу, няшмат публікі — толькі адзінкавыя прадстаўнікі прэсы і родныя падсудных.

Пакуль, па меркаванню Надзеі Чмара, ідзе найбольш лёгкая для падсудных частка працэсу — слуханне абвінаваўчага заключэння. Праз нейкі час пачнуцца допыты сведак: іх у спісе 457, і не выключана, што будуць заяўлены і дадатковыя сведкі.

Вельмі верагодна, што ў бліжэйшы час адвакат Васіля Старавойтава Вера Страмкоўская вернецца да хадайніцтва аб змяненні меры стрымання на падпіску аб нявыездзе для свайго падабароннага.

Вера Страмкоўская заявіла журналістам у першы дзень працэсу, пасля адхілення першага падобнага хадайніцтва, што будзе звяртацца да яго рэгулярна, калі будзе мець на гэта права.

Ілона ІВАНОВА.

З юбілеем!

Журналісту **Альберту Ігаравічу СТРАПЧАМУ** споўнілася 60 гадоў. «Звяздоўцы» шчыра віншуюць свайго калегу з гэтай нагоды і зычаць новых творчых поспехаў на ніве беларускай журналістыкі.

У Магілёўскай вобласці за два дні было прададзена 200 тон солі

Напрыканцы мінулага тыдня дэфіцытам нумар 1 у вобласці стала звычайная кухонная соль. Паводле даных упраўлення гандлю Магілёўскага аблвыканкама, яе продаж перавысіў сутачную норму, якая складае 4,5 тоны солі, прыкладна ў 22 разы! Гэтымі ж днямі ў спіс тавараў павышанага попыту трапілі і запалкі. Прычыну новага ажыятажу спецыялісты гандлю бачаць у тым, што, нягледзячы на ўсе прымаемыя меры па насычэнню спажывецкага рынку, насельніцтва ўсё ж такі апасаецца магчымага пагаршэння становішча і імкнецца сустрэць новыя цяжкасці ў «поўным узбраенні».

Палепшылася сітуацыя з продажам малочнай прадукцыі — малако, кефір і смятану цяпер можна набыць амаль што свабодна. Але дасягнута гэта ў асноўным за кошт памяншэння тлустасці смятаны да 15 працэнтаў, малака — да 1,5 працэнта, кефіру — да 1 працэнта, а таксама за кошт скарачэння вытворчасці марожанага.

Начальнік абласнога ўпраўлення гандлю Міхаіл Цыкуноў запэўнівае, што ў бліжэйшыя дні будзе выпраўлена становішча з цукрам. У продаж паступіць 100 тон цукру, што, як мяркуецца, спыніць хвалю ажыятажнага попыту.

Наўрад ці ўдасца дабіцца падобнага з рэалізацыяй масла. Яго вытворчасць рэзка зменшылася: калі летась выраблялася 400 тон у месяц, то зараз — толькі 100 тон. Зразумела, што ёсць запасы масла, закладзеныя на зіму, але ва ўпраўленні гандлю аблвыканкама лічаць, што ўсё ж такіх аб'ёмаў недастаткова, каб забяспечыць свабодны продаж гэтага адносна таннага, а таму і вельмі папулярнага прадукту. Спецыялісты гандлю ў пачатку лістапада прапаноўвалі ўвесці талоны на продаж масла, бо нават рэалізацыя дэфіцытнага тавару ў другой палове дня наўрад ці дасць магчымасць рабочаму чалавеку набыць масла. Гэту прапанову кіраўніцтва вобласці не палічыла прымальнай, бо, па цвёрдаму меркаванню губернатара Аляксадра Кулічкова, «сёння не тыя часы, калі праз жорсткую талонную сістэму можна рэгуляваць спажывецкі рынак».

Гандаль Магілёўшчыны гэтымі днямі рыхтуецца да навагодніх святаў. Падлічана, што кандытарскіх вырабаў хопіць усім, пакуль толькі недастаткова фасаваных падарункаў. Адсутнасць у магазінах шампанскага айчыннай вытворчасці і шалёныя цэны на імпартныя газіраваныя віны хвалююць насельніцтва. Праўда, ва ўпраўленні гандлю паабяцалі, што напярэдадні Новага года на паліцах з'явіцца доўгачаканае шампанскае «Савецкае» па прымальнай цане: у Магілёўскай вобласці назапашана 137 тысяч бутэлек — амаль у два разы больш, чым летась.

Ілона ІВАНОВА.

Беларускія вытворцы рыхтуюць падарункі...

Застацца без падарункаў і бутэлькі шампанскага на святочным стале беларусам не пагражае. У гэтым журналістаў запэўнілі прадстаўнікі Міністэрства гандлю на прэс-канферэнцыі, прысвечанай праблеме падрыхтоўкі прадпрыемстваў гандлю да навагодніх святаў.

Усяго ў перадсвяточныя дні ў гандаль плануецца паставіць 2 мільёны бутэлек шампанскага, з іх 1 мільён прызначаецца для гандлёвых арганізацый сталіцы. Сёння адпускная цана на гэту прадукцыю складае 205—210 тыс. рублёў за бутэльку, таму, можна меркаваць, што яно па-ранейшаму застанецца больш танным у параўнанні з экспартуемымі з-за мяжы газіраванымі вінамі.

Атрымаюць таксама прадпрыемствы гандлю нарэшце і беларускія шакаладныя цукеркі, вытворчасць якіх была прыпынена з-за адсутнасці сыравіны. Зараз кандытарскім фабрыкам «Спартак» і «Камунарка» ўжо выдзелены ўрадам сродкі для набыцця какава-зярнят, і яны працуюць у тры змены без выхадных, каб паставіць у продаж неабходную колькасць кандытарскіх вырабаў.

Заўважым, што 1 кілаграм беларускіх цукерак у шакаладнай глазуры будзе каштаваць ад 300 да 900 тыс. рублёў, сярэдні ж кошт салодкіх дзіцячых падарункаў складзе ад 400 да 600 тыс. рублёў.

Добра падрыхтаваліся да Новага года і Каляд буйныя сталічныя універмагі. Так, толькі ЦУМ нарыхтаваў ёлачных упрыгожванняў на 20,2 млрд. рублёў і на 100 млрд. рублёў — тавараў святочнага асартыменту. Для прыцягнення пакупнікоў тут плануецца зніжэнне гандлёвых надбавак з 30-ці да 15—20 працэнтаў, і павелічэнне працоўнага дня 24 і 31 снежня да 23 гадзін.

100 разнавіднасцяў ёлачных упрыгожванняў і каля 20 разнавіднасцяў штучных ёлачак зможа прапанаваць пакупнікам і універмаг «Беларусь». У мінулым годзе тэлевізары «Гарызонт» рэалізоўваліся тут у снежні толькі з 10-працэнтнай надбаўкай і гэта мера дазволіла ўсяго за 10 дзён прадаць 800 апаратаў. Сёлета універмаг «Беларусь» вырашыў паўтарыць сваю мінулагоднюю акцыю.

З прамысловых тавараў, якіх на сённяшні дзень пастаўлена ў гандаль недастаткова, прадстаўнікі Міністэрства гандлю назвалі дзіцячыя цацкі (лялькі айчыннай вытворчасці і драўляныя цацкі), а таксама спартыўныя тавары: лыжы, мазі для іх, хакейныя чаравікі, хакейныя клюшкі, чаравічкі для фігурных канькоў і інш.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне дэпутату ЕНКА Яўгенію Мікалаевічу ў сувязі з напаткаўшым яго горам — смерцю МАЦІ.

СОНЦА — СЁННЯ — МЕСЯЦ

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	8.07	15.52	7.45
Віцебск –	8.04	15.35	7.31
Магілёў –	7.56	15.41	7.45
Гомель –	7.46	15.46	8.00
Гродна –	8.21	16.08	7.47
Брэст –	8.14	16.17	8.03

Поўня 3 снежня.
З 15.31 — 16-ыя месяцавыя суткі.
З 23.31 Месяц — у сузор'і Блізнятаў.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца малавоблачнае, без ападкаў надвор'е. Вецер паўднёва-ўсходні, 2—7 м/сек. Тэмпература паветра ў Брэсце, Гомелі — 12—14, Мінску, Магілёве — 11—13, Гродне — 10—12, Віцебску — 9—11 градусаў ніжэй нуля.

У наступныя двое сутак воблачна з праясненнямі, 4-га ўначы без ападкаў, удзень — па захаду рэспублікі, 5-га — на большай частцы тэрыторыі снег, месцамі мяцеліца. Вецер паўднёва-ўсходні, 6—11, парывы да 14 м/сек. Тэмпература 4-га ўначы — 18—23, удзень — 7—12, на захадзе рэспублікі ўначы — 11—16, удзень — 4—9; 5-га ўначы — 6—11, удзень — 2—7 градусаў марозу.

АБ'ЕКТЫЎ

ПОГЛЯД

СЕМ ГАДОЎ ПАСЛЯ РАЗВОДУ

Чаму эканамічны крызіс у суседніх Беларусі і Расіі не адбіўся на жыцці літоўцаў

Тое, што Беларусь і Літва выбралі розныя шляхі развіцця і з кожным годам становяцца ўсё больш не падобнымі адна на адну, заўважаеш ужо на мяжы — напрыклад, на галоўным беларуска-літоўскім пераходзе «Каменны Лог» («Мядзінінкай»).

На літоўскім баку за кароткі час выраслі сучасныя тэрміналы для мытнага і памежнага кантролю за пасажырамі і грузамі. Усе пабудовы і па дызайну, і па якасці не саступаюць падобным збудаванням дзе-небудзь у Скандынавіі ці Германіі: тыя ж «еўраадздзелка», «шклопакеты», чырвоная цэгла і чарапіца. Пасажыры для кантролю запрашаюцца ва ўтульны зал. Сам кантроль з дапамогай сучаснай тэхнікі праводзіцца за лічаныя хвіліны.

На беларускім баку мяжы падобныя функцыі выконваюць аляпаватыя і безгустоўныя металічныя або фанерныя будкі, ці проста сталы-нары пад навесам для агляду багажу.

Нядаўняя сустрэча прэзідэнтаў Аляксандра Лукашэнкі і Валдаса Адамкуса адбылася, натуральна, у літоўскай частцы пагранічнага перахода. На нашым баку ніводная будка прадстаўнічых дэлегацый проста не ўмясціла б.

Літва будавала тэрмінал не за свае грошы: усе работы фінансаваў Еўрапейскі саюз. Што зусім лагічна, паколькі ў хуткім часе Мядзінінкай стане памежным пераходам усяго Еўрасаюза, у якім унутраных кантралюемых межаў, як вядома, няма. Каменны Лог таксама з'яўляецца крайнім пагранічным пунктам мытнага саюза СНД і Саюза Беларусі і Расіі. Аднак абяцаных грошай з Масквы на абсталяванне па сутнасці агульнай мяжы мы чакаем да гэтага часу.

Жыццё простых людзей па абодва бакі мяжы таксама з кожным годам становіцца ўсё больш адрозным. У Ашмянах аўтобус, што ідзе з Мінска ў Вільнюс, запаўняецца мясцовымі цёткамі, якія наперабой просяць пасажыраў пасадзейнічаць перапраўцы праз мытню пляшкі-другой гарэлкі. Вязуць яны не толькі гарэлку, а і сякі-такі харч, які можна выгадна прадаць на віленскіх рынках, — асабліва яйкі.

Гэты пенсіянерскі бізнес апошнім часам сутыкаецца з мноствам перашкод: яйкі ды іншае харчаванне стараюцца адабраць нашы мытнікі, «лішнюю» гарэлку — літоўскія. Так што самадзейны гандаль звязаны з рызыкай і нервовымі нагрузкамі. Затое з кожнай пляшкі, якую ўдаецца пераправіць у Вільню, беларуская пенсіянерка атрымлівае 1 долар чыстага прыбытку. Так што нават пры легальнай норме (1 літр гарэлкі на чалавека) ашмянская бабуля, якой не трэба траціцца на візы (беларуска-літоўскае пагадненне прадугледжвае спрошчаны парадак перасячэння мяжы для «прыгранічных» пенсіянераў), за некалькі паездак у Вільню здольна вылучыць грошай больш, чым плаціць родная дзяржава ў выглядзе пенсіі.

Эканамічны крызіс, якім ахоплена Беларусь і іншыя краіны СНД, на жыцці літоўцаў амаль не адбіўся. У любым абменным пункце валюты ў Вільні як і год, і два, і тры гады таму за 1 долар вам дадуць 4 літы. Гэта не азначае, што ў краіне няма інфляцыі. Яна ёсць, аднак на нашым фоне выглядае непраўдападобна мізэрнай: за 10 месяцаў 1998 года інфляцыя склала 1,8 працэнта. Прычым у асобныя месяцы назіралася зніжэнне цэн. Для прыкладу, у кастрычніку, у той самы час, калі наш спажывецкі рынак быў ахоплены панікай, літоўскія вытворцы харчавання вымушаны былі з сумам канстатаваць, што іх прадукцыя падае ў цане: малочныя прадукты сталі таннейшыя на 1,5-2 працэнты, рыбныя кансервы — на 3,2 працэнта, ялавічына — на 2,9 працэнта. На працягу ўсяго года назіралася зніжэнне цэн на муку, а ў кастрычніку яна патаннела яшчэ на 3,1 працэнта. Затое рэзка падаражэлі яйкі (адразу на 15,7 працэнта), а таксама курыныя ножкі (на 0,9 працэнта). Так што танныя ашмянскія яйкі ў Вільні, натуральна, карыстаюцца попытам. (Пры гэтым варта мець на ўвазе, што сярэдняя зарплата ў Літве сёння вагаецца ў межах 200 долараў).

Паліцы харчовых магазінаў у Літве амаль нічым не адрозніваюцца ад заходнееўрапейскіх. Праўда, прыкметна, што масавы пакупнік аддае перавагу ўсё ж сваім, мясцовым прадуктам, больш даступным па цане. Пры гэтым і па асартыменту, і па ўпакоўцы літоўскае харчаванне нічым не саступае заходняму: большасць перапрацоўчых прадпрыемстваў сталі акцыянернымі таварыствамі, правялі рэканструкцыю з удзелам замежнага капіталу. Паказальна, што на ўпакоўцы многіх літоўскіх прадуктаў (кансервы, масла, кандытарскія вырабы) пасля працяглага перапынку зноў з'явіліся надпісы на рускай (і нават на ўкраінскай) мовах. Гэта азначае, што мясцовыя вытворцы актыўна вяртаюцца на харчовыя рынкі СНД.

Афіцыйная статыстыка сцвярджае, што расійскі эканамічны і фінансавы крызіс на літоўскай эканоміцы фактычна не адбіўся. Літ застаўся стабільным, прамысловая вытворчасць за 10 месяцаў гэтага года ў параўнанні з такім жа леташнім перыядам узрасла на 11 працэнтаў і працягвае заставацца на пад'ёме.

Цікава, што пры гэтым адносіны Вільнюса з Еўрасаюзам зусім не такія бясхмарныя, як часам здаецца ў Мінску або Маскве. Ды і знешнепалітычная арыентацыя суседняй краіны зусім не такая аднабаковая, як прынята лічыць у нас. Красамоўны факт: прэм'ер-міністр Літвы Гедымінас Вагнорус, выступаючы на нядаўнім пасяджэнні сейма са справаздачай урада, заявіў, што краіна мае намер унесці некаторыя карэктывы ў сваю знешнюю палітыку. У цэлым Літва не адмаўляецца ад стратэгічнай мэты — уступлення ў Еўрасаюз і НАТО, аднак, паводле слоў прэм'ера, рабіць гэта будзе не любой цаной, а толькі ў інтарэсах дзяржавы і сваіх грамадзян. Ранейшы энтузіязм уладаў, якія імкнуліся як мага хутчэй распачаць перамовы з ЕС і НАТО і апярэдзіць іншых кандыдатаў, прызнаны празмерным. Пэўныя сілы, у тым ліку і на Захадзе, як заўважыў сп. Вагнорус, **«спрабуюць дасягнуць сваіх мэтаў, што супярэчаць інтарэсам Літвы».** У якасці прыкладу ён назваў патрабаванне Захаду датэрмінова закрыць Ігналінскую атамную электрастанцыю.

Ігналінская АЭС, размешчаная фактычна на мяжы Літвы і Беларусі, мае асаблівае значэнне для абедзвюх нашых краін. Дзякуючы гэтай станцыі Літва не толькі цалкам задавальняе ўласныя патрэбы ў электраэнергіі, але і мае магчымасць актыўна экспартаваць яе — у прыватнасці, у Беларусь. Наша краіна ахвотна купляе літоўскую электраэнергію, паколькі гэта значна танней, чым выпрацоўваць яе на ўласных цеплавых станцыях, спальваючы дарагія газ і нафту. Праблема, аднак, у тым, што ў Беларусі хранічна не хапае валюты, каб своечасова аплачваць гэтыя пастаўкі.

У выніку наш доўг за ігналінскую электраэнергію перавысіў 200 мільёнаў долараў. Беларусь стала найбуйнейшым даўжніком Літвы і пакуль невядома, якім чынам здолее разлічыцца. У многім менавіта гэтай праблемай была абумоўлена нядаўняя сустрэча двух прэзідэнтаў на мяжы ў Мядзінінкаі.

Беларусь і Літва, якія стагоддзямі жылі ў адной дзяржаве і ў якіх у 1991 годзе былі амаль аднолькавыя стартавыя магчымасці, выбралі розную будучыню, розныя арыенціры. Назіраючы за сённяшнімі беларускімі рэаліямі і параўноўваючы іх з рэаліямі літоўскімі, цяжка назваць беларускі выбар абсалютна аптымальным. Зрэшты, заўсёды застаецца магчымасць выкарыстаць суседскі вопыт — была б палітычная воля своечасова прызнаваць дапушчаныя памылкі.

Валянцін ЖДАНКА.
Мінск — Вільнюс.

36,6°

ПАГЛЯДЗІМ НА СЯБЕ Ў ЛЮСТЭРКА!

Станьце тварам і агледзьце сябе перад люстэркам, папярэдне зняўшы адзенне.

Калі вы ўбачыце на сваім целе змяненне колеру скуры, высыпанні, пігментацыю ці адчуеце боль, то знайдзіце гэтыя кропкі на малюнку. Потым паглядзіце на табліцу (знізу) і вы зможаце лёгка вызначыць расстройствы ў рабоце вашых унутраных органаў.

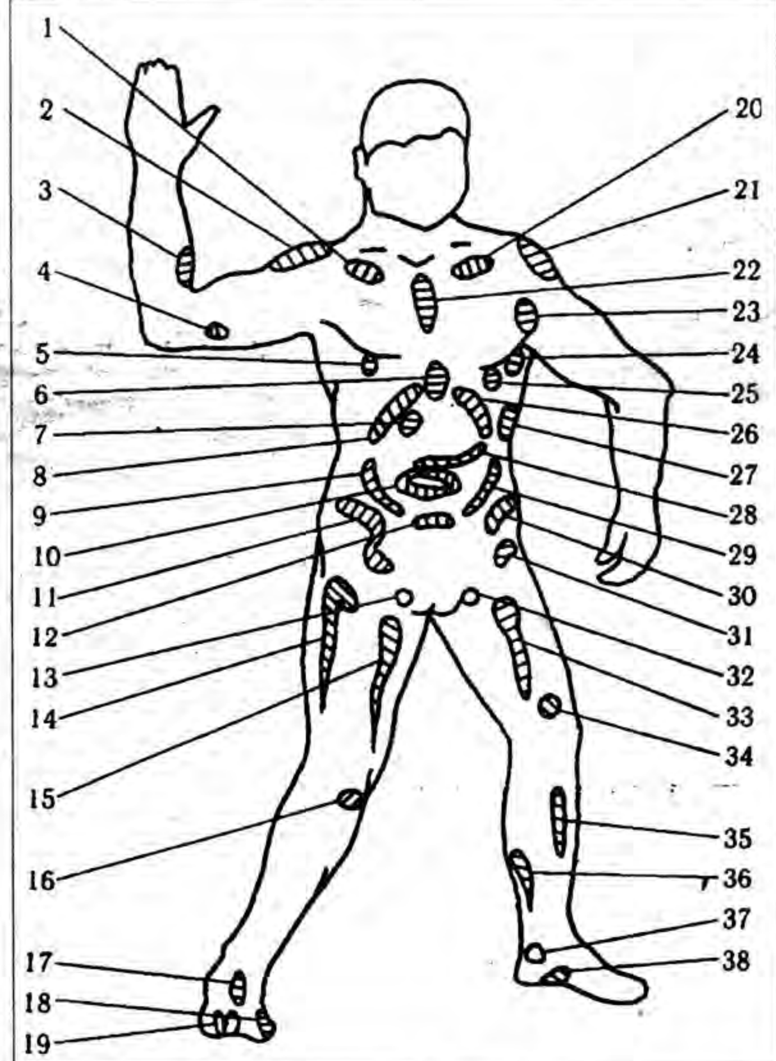

Змяненні на скуры цела, звязаныя з парушэннямі ў арганізме (высыпанне, колер і г. д.).

1. Лёгачныя парушэнні
2. Стан капсулы печані
3. Узыходная галіна тоўстага кішэчніка
4. Зона ўшчамлення прамянёвага, локцевага, пасярэдняга нерваў
5. Энергетычны цэнтр дыхання
6. Гастрыты
7. Жоўцевы пузыр
8. Змяненні печані
9. Узыходная галіна тоўстага кішэчніка
10. Тонкі кішэчнік
11. Нырачныя расстройствы
12. Мачавы пузыр, прастата
13. Парушэнні кровазвароту
14. Артрозныя праявы тазасцегнавога сустава
15. Сексуальныя расстройствы
16. Зніжэнне функцыі стрававання
17. Зніжэнне вастрыні зроку
18. Печань
19. Жоўцевы пузыр
20. Сардэчная недастатковасць
21. Стан капсулы селязёнкі
22. Стэнакардычны сіндром
23. Клапанная сістэма сэрца
24. Артрыты, ішэмія сэрца
25. Энергетычны цэнтр сардэчнага рытму
26. Стан селязёнкі
27. Падстраўнікавая залоза
28. Падстраўнікавая залоза
29. Сігмападобная кішка
30. Стан ныркі
31. Артрозныя праявы ў тазасцегнавым суставе
32. Парушэнні кровазвароту
33. Сексуальныя расстройствы
34. Падстраўнікавая залоза
35. Парушэнні кровазвароту ў галёнцы
36. Расстройствы палавых органаў
37. Палавы орган
38. Мачавы пузыр

«Исцеление».

ЧАРАНОК, ЯКІ ЎСЯМУ ДРЭВУ ГАЛАВА

Наступіў час першай «веснавой работы» — нарыхтоўкі чаранкоў. Гэтаму ў значнай ступені садзейнічалі лютыя маразы. Яны зваліліся як ніколі рана. Ртутныя слупкі паказвалі адзнакі, якіх даўно не ведала Беларусь — лістапад аказаўся халаднейшым на дзесяць градусаў.

Зразаць трэба аднагадовыя парасткі з самага сонечнага і «цёплага» боку. Там нашы чаранкі выспелі як след. Ні ў якім разе не бярыце з сярэдзіны кроны. Прышчэпы могуць развівацца, але не так, як трэба. Паглядзіце, ці не хворая сама галінка. Асабліва на рак. Увогуле, калі ёсць нейкае сумненне, не давайце работу сякатару. Зніміце галінку якраз тую, якая не выклікае сумненняў. Самі чаранкі ад 20 да 50 см. Усе сяголеткі. Пупышкі на іх сядзяць вельмі густа.

Вядома, лепш працаваць з зямлі, а не гойсаць па дрэве. У такім выпадку найменш пашкодзім кару вялікіх сукоў. Усё ж падмерзла, адзервянела. І калі падэшвы абутку даткнуцца да кары, абавязкова застануцца адзнакі-раны.

Зрэзаныя часткі па сартах з надпісамі простым алоўкам звязаць у снопік і палажыць у снег. Гэта найлепшае месца для захоўвання. Снег абтаптаць. Можна схаваць у спецыяльных ямках. Але тут павінны быць выкарыстаны меры бяспекі. Сакавітыя чаранкі вельмі любяць мышы і пацукі.

Халодны падвал таксама надзейнае месца для захоўвання. Але камялі чаранкоў абавязкова ставіць у пясок (сухі ці паўсухі).

Халадзільнік кватэры — месца для гэтага не самае прыдатнае. Вы заўважылі, што ўсе прадукты там сохнуць? Чаранкі таксама. Часта не выратоўвае і плёнка, у якую папярэдне загортваем свой скарб. Усё ж калі выйсця няма, то будучыя галінкі дрэў тыдзень-другі трымайце ля маразілкі. Але затым вязіце на дачу і закопвайце ў снег.

Нарыхтоўваць чаранкі можна на працягу ўсёй зімы. Перашкода — моцныя маразы. Недзе на мяжы 30 градусаў пупышкі і кара могуць падмярзаць. Такі чаранок прынясе толькі расчараванне. Так што нарыхтоўку рабіце загадзя.

Сядзіба

Выпуск № 40 (428)

Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

СЛІВЫ З ДЗІРАЧКАМІ

Многія сельскія жыхары летам з сумам назіралі, як падалі долу плады слівы. І ў кожным — маленькая дзірачка, быццам шылам прабітая. То працаваў вусень. Завуць «зладзея» слівовай пладажэркай.

Увогуле гэтых шкоднікаў (дададзім сюды яшчэ і пілільшчыка) у прыродзе вельмі многа. Усе яны дзейнічаюць амаль аднолькава: матылёк у канцы мая—пачатку чэрвеня адкладвае яйкі ў плод ці на мякаць ліста (знізу) па аднаму. А ўсяго бывае некалькі дзесяткаў. Неўзабаве з'яўляюцца самі лічынкі, якія і шкодзяць. Лісточкі бы шкілеты, затым з'яўляюцца і дзірачкі на пладах. За сезон можа развівацца адно пакаленне (умовы дрэнныя) ці нават тры — умовы выдатныя. Сёлетнія ўмовы для шкоднікаў былі не вельмі спрыяльныя.

Меры барацьбы ўключаюць у сябе «хімію». За сезон неабходна да двух-трох разоў апрацаваць дрэвы. Прэпараты розныя — «каратэ», карбафос, тыя, якія прымяняем супраць каларадскага жука.

Вусені перад халадамі запаўзаюць у глебу на глыбіню да 5—15 см, дзе праводзяць зіму ў коканах. Могуць зрабіць для сябе «кватэру» ў трэшчынах дрэва і пад карою. У гэты перыяд іх лёгка знішчыць, калі прыствольныя кругі перакапаць ці проста праскародзіць. Ствалы дрэў «пагабляваць» драцяной шчоткай, а пасля пабяліць. Ля дрэва класці плёнку. Тое, што счысцілі, спаліць.

На нашым малюнку пладажэрка амаль у натуральную велічыню. Побач маладыя плады, дзе яна паспела «пагасціць» і пакаштаваць мякаць.

З ПОШТЫ

ТАК АБКАРАНЯЦЬ РУЖЫ

Ірына Васільеўна Кало жыве ў г.п. Лагішын Пінскага раёна. Набывае ружы, якія ёй прыглянуліся. І абкараняе ў сябе дома. Як?

Першая аперацыя — зняць лісточкі. Абрэзаць верхавінку. Чаранкі садзіць у сумесь тарфакрошкі, пяску і ліставога перагною (роўныя часткі). Глыбіня — да 5-6 см. Моцна паліць цёмна-ружовым растворам марганцоўкі. Накрыць слоікам і паставіць у светлае цёплае месца (без прамых сонечных промняў).

Праз месяц з'явяцца парасткі. Слоік зняць. Можа здарыцца так, што лісцікі падвянуць. Тады слоік паставіць назад на некалькі дзён.

Калі раскрыецца пяты лісцік, другародныя парасткі (вядома, слабейшыя) зняць на кольца. Гадаваць толькі адзін. Праз пяць месяцаў ён зацвіце. Бутон зрэзаць пад першым лісточкам.

Восенню ці летам малады кусцік разам з глебай садзіць у кветнік. Зямля ўгноена арганікай і правапнавана.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

Рэгістрацыйны нумар 1.

НАШ АДРАС: Рэдакцыя газеты «Звязда», вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, 220013, гор. Мінск.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйнага — 68-27-41, крымінальнай хронікі, сакратарыята — 32-38-02, эканомікі — 32-31-21, палітыкі — 68-28-69, 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Магілёве — 31-13-75, Паставах — 26-562; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-04-52, 32-31-98.
ФАКС: 68-27-79. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by «ДЛЯ ВАС» — 32-44-12.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 101.039. Індэкс 63850.
Зак. № 6978.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12